

שָׂבִיל

מגדיו

הבולאי

גליון מס' 122 | תשרי תשפ"ב | ספטמבר 2021 | המחיר: 30 ש"ח

קוראים יקרים,

חרף העלייה בתחלואה ובמפלס החששות מהתפרצויות חדשות של המגפה, החודשים האחרונים הביאו עמם הקלה מסוימת ואפשרות מסוימת לחזור לשגרת פעילויות שמתחילה להזכיר את העבר. עולם הבולאות, כשאר התחומים, חוזר בהדרגה לשגרת הפעילות הבולאית אך למעלה משנה של סגרים לא נעלמו ונשכחו כלא היו, אלא הוסיפו אפשרויות חדשות לפעילויות ולתקשורת שלא היו קיימות קודם לכן. במידה רבה העולם יצא נשכר ומועשר משנה ויותר של קורונה ומן ההסתגלות המהירה לתקשורת מרחוק ומפגשים מקוונים והדבר ניכר בכל תחומי החיים ובכלל זאת בעולם הבולאות. ההתאחדות חוזרת אף היא לשגרת פעילות אחרי שנת הקורונה ואחרי מעבר משרדיה מרחוב פינסקר (שעליהם כתב אליהו ובר בהרחבה בגיליון 121 ואליו מתייחס אריה אורלובסקי במכתב ששלח למערכת ומופיע בעמוד 29 של גיליון זה) למשרדים החדשים ברחוב אבן גבירול בתל אביב. בחודשים הספורים שחלפו מאז המעבר המשרדים החדשים כבר הספיקו לארח ירידים בולאיים, מסורת ישנה שחודשה לראשונה לאחר הקורונה (תמונה מן היריד הראשון מופיעה על שער גיליון זה). הספריה החדשה הנמצאת במשרדי ההתאחדות מציאה אף היא שירותים משופרים לחברי ההתאחדות ולקהל הבולאים. חשוב אולי יותר מכל אלה – ההתאחדות נערכת לחידוש יום הבולאות אחרי ההפסקה שכפתה הקורונה בשנה שעברה. יום הבולאות 2021 עתיד להתקיים ב־30 בנובמבר והפרטים המלאים עליו יימסרו בקרוב. החודשים האחרונים היו בסימן הסתגלות לשגרה החדשה, זו הממוזגת בין הישן לבין החדש, ושינוי זה לא פסח גם על הבולאות הישראליות. אחרי הצלחתה של התערוכה הלאומית המקוונת "נטבול 2021", הגיעה גם תורה של התערוכה המקוונת AAPE 2021, שהייתה שיתוף פעולה ראשון מסוגו בין התאחדויות בולאים בישראל, באיחוד האמירויות ובארצות הברית ואולי הפרי התרבותי הראשון של "הסכמי אברהם" שנחתמו אך לפני שנה. הגיליון נפתח עם סיכומים של יורם לוביאניקר, ממארגני התערוכה, ושל אליהו ובר, שהיה יו"ר חבר השופטים בתערוכה. כמו התערוכה הלאומית, גם התערוכה המשולשת הייתה מוצלחת מאוד, הפורמט המקוון גילה עוד ועוד יתרונות שהוא טומן בחובו ומסקנות רבות נלמדו לקראת תערוכות מקוונות נוספות שבוודאי עוד תלווה אותנו גם בעתיד לבוא.

בחלקו המרכזי של הגיליון שלושה מאמרים מעניינים מאוד: הראשון הוא תרגום של מאמר שכתבו ולדימיר ברדיצ'בסקי, סמיון בריימן וסטיב ווליס ושפורסם במקור בגיליון 176 של כתב העת Rossica. המאמר מתחקה אחר ראשית השימוש בדואר-יונים בצי האימפריאלי הרוסי בימי מלחמת רוסיה-יפן בראשית המאה ה־20 ומנסה לפתור כמה חידות שעלו מתוך פנקס אגרות-יונים של הצי הרוסי תוך השוואתן למקורות אחרים. המאמר השני, המעניין לא פחות, הוא מאמרו של יעקב כהן, המקרב אותנו לאזורנו. כהן מתחקה במאמרו אחר אחת מן האפיזודות המעניינות של דואר יבשתי באזורנו – נתיבי דואר המדבר שהפעילו הבריטים והצרפתים על גב גמלים בין עיראק לבין בירות, חיפה ופורט סעיד, לחופי הים התיכון, משם המשיכו דברי הדואר בדרך הים ליעדיהם באירופה ובצפון אמריקה. המאמר האחרון, של ד"ר אלחנן בר־לב, מנסה להציע תשובה לשאלה מעניינת העולה בבירור מבולי מדינת ישראל מאז הקמתה – מדוע לא הופיעה מפת המדינה (כמעט) מעולם על גבי בולים רשמיים? בר־לב מציג לשאלה זו מספר תשובות אפשריות ומסיים את מאמרו בהערכה לא אופטימית באשר לסיכויים שמפת ישראל תופיע בזמן הקרוב על בולי השירות הבולאי.

לצד מאמרים אלה, כולל הגיליון גם מדור מיוחד, שבו מתארח המשורר והיוצר רוני סומק, שכבר שנים יוצר הדפסות וקולאז'ים שכוכביהם הראשיים הם בולים מכל רחבי העולם, לצד שירתו הנפלאה. סומק הקדים לשירים ולהדפסות טקסט קצר שבו הוא מתאר את המקום החם השמור לבולים בחייו וביצירתו. הגיליון נסגר במספר רשימות קצרות ומעניינות: יורם לוביאניקר, חבר הנהלת הב"י עונה ברשימתו למאמר שכתב גנדי ברמן ושפורסם בגיליון הקודם ובמרכזו השאלה "הבולאות הישראלית לאן?". לוביאניקר מציג מספר תשובות והסברים לשאלות ולהצעות שהעלה ברמן ולצידם מספר כיוונים אפשריים לעתיד. גם רשימתו של אליהו ובר היא רשימת תגובה והיא נכתבה בעקבות מאמרו של ד"ר שאול לדני שפורסמה בגיליון מס' 120 והעלתה את דמותו של ד"ר זיגפריד אשר המנוח שהיה מבכירי הבולאים בישראל. רשימתו של טיבי יניב, הסוגרת פרק זה, מציגה את קטלוג מוריה החדש שראה אור לאחרונה וממשיך מסורת מקצועית מרשימה של קטלוגים ברמה גבוהה של כל בולי ישראל. הגיליון נסגר, כרגיל, במדור היודאיקה ובמספר ידיעות קצרות על בולאות בעולם.

אנחנו מאחלים לכולכם שנה טובה וגמר חתימה טובה ומקווים שנזכה כולנו לחזרה מהירה לשגרה מלאה ובריאה. אנחנו מקווים, כרגיל, שתמצאו עניין בגיליון ומזמינים אתכם לשלוח לנו מאמרים חדשים או מאמרי תגובה לפרסום בגיליונות הבאים לכתובת המצוינת לעיל.

עידן בריר, עורך "שבל"
idanbarir@gmail.com

מגזין
הבולאים
בישראל

שבל

הוצאת התאחדות בולאי ישראל

גליון מס' 122

תשרי תשפ"ב – ספטמבר 2021

מחיר: 30 ש"ח מנוי שנתי: 100 ש"ח

מען המערכת לפניות ולמנויים: ת.ד. 3301, ת"א 6103201

טל: 03-6295547 • פקס: 03-5259716

Email: lilachgilad@netvision.net.il • www.israelphilately.org.il

עורך: עידן בריר

עיצוב גרפי: א. אורן הפקות דפוס

הפקה: א. אורן הפקות דפוס, שדרות רוטשילד 109, ת"א

תוכן העניינים

דבר העורך. 2

תערוכות

סיכום תערוכת AAPE 2021 / יורם לוביאניקר. . . 3
על שיפוט בתערוכות וירטואליות / אליהו ובר. . . 5

היסטוריה של הדואר

דואר יונים בשימוש הצי הקיסרי הרוסי /
ולדימיר ברדיצ'בסקי, סמיון בריימן,
סטיב ווליס. 7
דואר יבשתי דרך המדבר הסורי-עיראקי
בתקופת המנדט הבריטי / יעקב כהן. 13

בולאות בישראל

מדוע מעולם לא הופיעה מפת ישראל על
בוליה? / אלחנן בר־לב. 19
הופיע קטלוג "מוריה" 2021 / טיבי יניב. 23

תגובה

הבולאות הישראלית לאן? 21

בולאות בעולם

הפרופילים המשתנים של המלכה אליזבת
על בולי הממלכה / יורם שמיר. 24

יודאיקה

האורתופד הדגול של ברית המועצות גבריל
אברמוביץ' איליזוב (1921-1992) /
בוריס וולודרסקי. 25

עדכון קטלוג בולי ישראל. 27

חותמות דואר ישראל. 30

סיכום תערוכת AAPE 2021

יורם לוביאניקר

לאוספים שזכו בעבר במדליית זהב גדול ברמה הבינלאומית. את ישראל ייצג באגף זה אוספו של ד"ר יהושע מנר "תולדות עבודת האדמה מראשיתה ועד לאתגרים של ימינו אנו". הנציג האמריקאי באגף זה היה מיודענו רוברט פילדס עם האוסף שלו על בולי דאר עברי. את האמירויות ייצג באגף הכבוד יו"ר ההתאחדות שלהם, עבדאללה חורי, עם אוסף מרשים של בולי אבו דאבי מפתחת הדואר שם ועד הקמת איחוד האמירויות בשנת 1971.

מלבד אגף הכבוד כללה התערוכה שלושה אגפים תחרותיים (איסוף מסורתי, תולדות הדואר ובולאות תמטית), וכל מדינה הייתה רשאית להציג שישה אוספים באגפים אלה. בנוסף היה בתערוכה אגף לא תחרותי של איסוף גלויות. כללי התערוכה גם קבעו כי לפחות מחצית מהאוספים של כל מדינה חייבים להיות מוקדשים לנושאים של המזרח התיכון. אני שמח להגיד שהאוספים שהוצגו משלוש המדינות היו ברמה טובה ואף למעלה מכך.

השופטים בתערוכה חולקו לשני צוותים – אחד שעסק בבולאות מסורתית וצוות שני ששפט את אוספי תולדות הדואר והתמטיקה. בכל צוות כיהן שופט ישראלי בצד שופט אמירתי ושופט אמריקאי. מזכיר חבר השופטים היה יגאל נתנאל, וקולין פרייזר מארצות הברית כיהן כנשיא חבר השופטים. עוד על עבודת חבר השופטים בתערוכה במאמרו של אלי ובר בגיליון זה.

כל אחת משלוש ההתאחדויות תרמה גם פרס מיוחד עבור התערוכה. ישראל, כמדינה המארגנת, גם העמידה את פרס התערוכה בו זכה תומאס יוהנסן מהאמירויות עבור תצוגה העוסקת בדואר ההודי בחצי האי ערב מאמצע המאה ה-19 ועד לאמצע המאה ה-20.

פרס התערוכה AAPE 2021 שהוענק לתומאס יוהנסן

תערוכת הבולים הווירטואלית AAPE 2021 התקיימה במחצית השנייה של חודש יוני האחרון. התערוכה נועדה לצקת תוכן בולאי להסכמי אברהם שנחתמו בחודש ספטמבר שעבר, ומכאן גם שמה (AAPE הם ראשי תיבות של Abraham Accords Philatelic Exhibition). בתערוכה השתתפו מציגים משלוש המדינות החתומות על ההסכמים – ישראל, איחוד האמירויות הערביות וארצות הברית. אתר האינטרנט של התערוכה בכתובת www.aape2021.com נותר פעיל גם אחרי נעילת התערוכה, והכל יכולים לבקר בו במהלך החודשים הקרובים.

לוגו התערוכה AAPE 2021 בעיצובה של הדר בר. השירות הבולאי הנפיק חותמות דואר מיוחדות לכבוד התערוכה העושה שימוש בלוגו זה (ראה עמוד 30)

דומני כי הציבור בכלל וציבור הבולאים בפרט אינם מייחסים חשיבות מספקת לתערוכה. הרעיון לקיים תערוכת בולים וירטואלית בהשתתפות איחוד האמירויות עלה בהנהלת ההתאחדות מייד עם החתימה על הסכמי אברהם, אך עד שהבשילו התנאים כבר הציפו ישראלים רבים את אזור המפרץ, ודומה שאיש אינו מתרגש עוד מהחידוש שבשיתוף הפעולה עם האמירויות. לדעתי זוהי טעות כפולה: ראשית, מהניסיון של הסכמי השלום עם מצרים וירדן אנו צריכים לדעת שדווקא בתחומי התרבות יצירת הקשרים עם מדינות ערב היא קשה בהרבה מאשר בתחום הכלכלי. שנית, יש הבדל גדול בין ישראלים הנוסעים לאמירויות לבין אנשי האמירויות המגיעים לתערוכה בישראל (גם אם היא וירטואלית).

תערוכת AAPE 2021 אורגנה על ידי התאחדות בולאי ישראל, אך נערכה תוך שמירה על שיוויון בין שלוש המדינות. כללי התערוכה קבעו כי כל מדינה רשאית להציג אוסף אחד באגף הכבוד, המיועד

"אירועים"). חובה נעימה היא עבורי לציין את העבודה הרצינית מאוד של חבר השופטים, אשר באה לידי ביטוי גם בקריטיק. כמה מציגים ציינו בפני כי הקריטיק הפעם היה מועיל במיוחד, ואחד המנוסים שבהם אף טען כי זה הקריטיק הטוב ביותר בו הוא השתתף מעולם. ברצוני להודות לכל אלה שתרמו להצלחת התערוכה: חברת NP Coding, בנתה עבורנו את האתר לתערוכה על בסיס האתר של התערוכה הלאומית "נטבול" שנערכה שלושה חודשים קודם לכן. אשת יחסי הציבור ענת צ'רפק עשתה פלאים עבור התערוכה, ובזכות עבודתה המקצועית והמסורה ביקרו באתר ה-AAPE למעלה מ-25,000 איש בשבועיים שבמהלכם התקיימה התערוכה. יצוין כי למעלה ממחצית המבקרים בתערוכה היו מישראל והם הגיעו גם בזכות הכתבות האוהדות בעיתונות, בערוצי הרדיו ובתקשורת האלקטרונית. תודה מיוחדת שמורה ליעל וילנר שסייעה בכל משימה והייתה אמונה על מפגשי הזום הרבים, שהתקיימו רובם ככולם בשעות הערב ובסופי השבוע.

זמן קצר לאחר סיום התערוכה נודע כי איחוד האמירויות הערביות מארגנת תערוכת בולים עולמית (אמיתית ולא וירטואלית) בחודש ינואר הקרוב, וישראל הוזמנה להשתתף בה. כותב שורות אלה מונה על-ידי ההתאחדות לתפקיד הקומיסר לתערוכה. אני מקווה שבהזדמנות זו נוכל לבסס את הקשרים החברתיים והבולאיים שנוצרו בינינו לבין עמיתינו מהאמירויות במהלך התערוכה הווירטואלית ■ AAPE 2021

המדליה של תערוכת AAPE 2021

התערוכה נפתחה ב-15 ביוני בטקס שנערך באמצעות הזום. נשיא ה-FIP, מר ברנרד בטסון, כיבד אותנו בנוכחותו ונשא נאום קצר. כן דיברו בטקס נשיאי שלוש ההתאחדויות – אלי ובר (ישראל), סקוט אינגליש (ארצות הברית) ועבדאללה חורי (איחוד האמירויות). במהלך התערוכה נערך סמינר מיוחד בנושא האגף החדש בתערוכות בולים בעולם – גלויות (picture postcards). הסמינר כלל הרצאה של אחד ממובילי הענף, טים ברטשי מארצות הברית, אשר גם ענה בפירוט לשאלות שהופנו אליו. המתעניינים בנושא יכולים לראות את הקלטת הסמינר באתר התערוכה (תחת הלשונית

בולי תל אביב (י. צחור) בע"מ

TEL-AVIV STAMPS (Y. TSACHOR) LTD.

מכירה על פי הצעות מחיר בכתב (Mail Auction)

מוקדמים * מנדט * מנהלת העם * דאר עברי
ישראל * חו"ל * יודאיקה * גלויות * ספרים

קטלוג מאוייר חינם

Web: telavivstamps.com • E-Mail: tastps@gmail.com

ת.ד. 16218 תל אביב, טלפון: 03-5226294, פקס: 03-5245088

על שיפוט בתערוכות וירטואליות

אליהו ובר

קולין פרייזר, נשיא חבר השופטים

צריך להתכופף במיוחד כדי לראות אותם במלוא הדרם. מניסיון אישי, אחרי יום שלם באולם התערוכה "על הרגליים" זה דבר קשה מאוד. בה במידה, שופטים נמוכיקומה מתקשים לעיתים לתת את המשקל הראוי לפריטים המוצבים בשורה העליונה של הדפים. מסיבה זו קיים מעין חוק בקרב אספנים לפיו רצוי להציב פריטים חזקים בשתי השורות האמצעיות, אך לעיתים סדר הדברים מונע זאת מהמציג. בתערוכה וירטואלית אין חשש כזה – כל העמודים זוכים ליחס שווה.

עד כאן היתרונות, ועתה – לחסרונות. אתחיל מבעיה שבה לא נתקלנו הפעם, והיא השליטה בשפות. לעיתים בתערוכות עולמיות נוכחים שופטים שאינם שולטים באנגלית אלא רק בשפות FIP רשמיות אחרות, כגון צרפתית, גרמנית וספרדית. הדבר בולט במיוחד ביחס לשופטים ממזרח אירופה. כאשר התערוכה נערכת באולם קל למצוא מתורגמן מזדמן, ולהיעזר בשפת הסימנים. בדיון בזום הדבר בלתי אפשרי, מה עוד שכאמור בתערוכה וירטואלית משקלם של הדיונים במסגרת חבר השופטים גדול יותר.

החומר בתערוכה וירטואלית מוצג בפורמט של סריקות, כך שהשופטים רואים צילומים של הפריטים ולא את הפריטים עצמם. לעיתים קשה יותר להתרשם ממצב החומר בדרך זו. כמוכן שללב מתנגב גם חשד שאנשים בלתי הגונים עלולים לנצל תוכנות גרפיות כדי "לשפר" פריטים ואף להציג פריטים שאינם בידיהם. אינני רוצה לחשוך בכשרים ולכן אני יוצא מהנחה שהמציגים שלנו הם אנשים ישרים שאינם מנסים לרמות את השופטים ואת הקהל.

חסרון נוסף: בתערוכה וירטואלית חסר הממד של ההתרשמות הכללית מהאוסף. קשה מאוד לראות מסגרת שלמה, ובלתי אפשרי לראות כמה מסגרות ביחד. בתערוכה רגילה אנו מסתכלים על האוספים גם מרחוק, וכך ניתן לראות בקלות מסגרות חזקות וחלשות. בתערוכה וירטואלית הרושם שנוצר אצל השופט הוא שונה. היבט

כלנו מקווים שהמצב הנוכחי, הכולל הגבלות שונות בשל וירוס הקורונה, יגיע במהרה לסיומו, והעולם ישוב להיות כקדם. אבל כל עוד נמשכות ההגבלות מובן כי עדיף לקיים תערוכות וירטואליות מאשר לנקוט במדיניות של "שב ואל תעשה". לאחרונה שימשתי כשופט בתערוכה הווירטואלית AAPE 2021, בהשתתפות שלוש המדינות החתומות על הסכמי אברהם – ישראל, איחוד האמירויות הערביות וארצות הברית. על סמך ניסיון זה ברצוני להתייחס לתהליך השיפוט בתערוכות וירטואליות בכלל, אגב כמה הערות ספציפיות לתערוכה "שלנו". כמו כל דבר בחיים, גם לתערוכות וירטואליות יש יתרונות וחסרונות מבחינת תהליך השיפוט, ומן הראוי להתייחס לשני הצדדים של המטבע. באופן טבעי, הדברים להלן משקפים את דעתי האישית בלבד.

נתחיל ביתרונות. היתרון הבולט ביותר של שיפוט וירטואלי הוא הזמן הכמעט בלתי מוגבל העומד לרשותו של השופט. תערוכה רגילה מתקיימת באולם ששכרו המארגנים למשך זמן מוגבל (וברמות המחירים של היום, הזמן לרוב מוגבל מאוד), ועל חבר השופטים נגזר להתמודד עם כאלפיים מסגרות תצוגה במשך יומיים בהם מתקיים השיפוט הראשוני ברמת הקבוצה, ועוד יום נוסף לדיונים בין הקבוצות השונות. בתערוכה וירטואלית אין לחץ זמן כה חריף, ובהכרח תהליך השיפוט הוא טוב יותר. בתערוכה וירטואלית השופט גם יכול להיעזר בחומרי עזר מהספרייה הביתית שלו או מהאינטרנט. בתערוכת AAPE שופט אמריקאי מהקבוצה שלי הוציא חומר רב מוגול, והשתמש בו להערכת המוצגים הספציפיים.

יתרון חשוב נוסף הוא שבתערוכה וירטואלית תהליך השיפוט הוא אישי. בתערוכה רגילה, ראש הקבוצה הוא הדומיננטי בקביעת המדליה, הגם שהוא שומע את דעתם של חברי הצוות. בתערוכה וירטואלית כל שופט עובר על כל התצוגות בנפרד ומנקד אותן וזאת מבלי להסתתר מאחורי גבו הרחב של ראש הצוות ומבלי "להקטין ראש". רק לאחר מכן מתקיים הדיון בין חברי הקבוצה באמצעות הזום. לפחות מניסיון התערוכה האחרונה – דיון כזה יכול להיות פורה ופרודוקטיבי.

אחד היתרונות של שיפוט בקבוצה הוא ששופטים שונים מביאים גישות שונות. במקרה של AAPE נוכחתי לדעת שהשופטים מהאמירויות נוטים להיות יותר טכניים בגישתם, ולהיצמד לכללים נוקשים. לעומתם השופטים הישראלים והאמריקאים היו מקלים יותר בגישתם, והעניקו משקל גדול יותר לנדירות, האיכות והחשיבות של החומר המוצג. בתערוכה רגילה בשל מגבלת הזמן קשה יותר לשופטים ללמוד זה מזה ולגשר על פערי התרבות הבולאית. אני יכול לומר שבאופן אישי למדתי רבות מגישת השופטים האמירתיים והאמריקאים.

בתערוכה וירטואלית כל הפריטים מקבלים משקל שווה מבחינת השופט. כולנו יודעים שבתערוכה רגילה פריטים חשובים עלולים "ללכת לאיבוד" מבחינת השופט אם הם מוצבים בשורה התחתונה, והשופט

NEGEV HOLYLAND STAMPS

- מתקיימות מכירות פומביות פעמיים בשנה
- המעוניין בקטלוג מתבקש לפנות אלינו
- מעוניינים תמיד בחומר למכירות פומביות או לקניה

- ISRAEL, INTERIM, BRITISH MANDATE, OTTOMAN PERIOD, JUDAICA
- AUCTION ARE HELD TWICE A YEAR

Please write for a catalogue
Ask about special low vendor commission rates.

P.O.Box 8101 — TRENTON NJ 08650 USA

E-mail: LEADSTAMP@VERIZON.NET

Phone: 609-456-9508

אחר של אותו חיסרון הוא היכולת להשוות בין שני אוספים באותו נושא. קרו לי בעבר מקרים בהם שני אוספים באותו נושא ניצבו זה לצד זה, וכשופט קל היה לי לראות (לפעמים אפילו במבט מהיר) את ההבדלים ביניהם ואת היתרונות היחסיים של כל אחד מהם.

הזכרתי לעיל שבתערוכה וירטואלית מתקיימים דיונים רבים ומעמיקים יותר בתוך קבוצת השופטים. במקרה של AAPE 2021 לא היו לנו מחלוקות עמוקות מיד, ואני רוצה לציין לטובה את עבודתו של נשיא חבר השופטים, קולין פרייזר, שניהל את הדיונים בגימה עניינית וברוח טובה.

לסיכום, הייתה לי חוויה נעימה ומאוד מרעננת. עבדתי עם שופטים מהאמירויות ומארצות הברית שלא שפטי איתם בעבר, והליך השיפוט היה בהחלט מוצלח. אני מקווה שהמציגים יקבלו את הערות השופטים כפי שניתנו בקריטיק ברוח טובה ואז נצא כולנו נשכרים מהתערוכה. ברצוני להודות לחברת NPCoding שבנתה עבורנו את אתר התערוכה וכן ליוזם לוביאניקר ויעל וילנר שסייעו לחבר השופטים בכל הצדדים הטכניים. אני רוצה לציין גם את רמתם הגבוהה של האוספים שהוצגו משלוש המדינות. על בסיס הרמה הבולאית הגבוהה של התערוכה החליטו נשיא חבר השופטים קולין פרייזר והמזכיר יגאל נתנאל שהתערוכה תישפט על פי הסטנדרט המקובל בתערוכות בינלאומיות, אף שבמהותה הייתה זו תערוכה לאומית. לדעתי, כולנו יכולים להיות גאים בכך שהצלחנו בימים לא קלים אלה להעמיד תערוכה כה מרשימה. ■

רומנו בית מכירות בולים בע"מ

מכירות פומביות של: בולים, מעטפות, גלויות, אוטוגרפים, שטרות ומטבעות ישראל והעולם, יודאיקה ושואה. יבואן בלעדי לאביזרי ואלבומי "LINDNER" גרמניה

כתובתינו: דיזינגוף סנטר, תל אביב קומה 2 חנות מס': B-245

ת.ד. 23274 תל אביב, מיקוד: 61231

שעות פתיחה: א-ה: 9:30-19:00, ו': 9:30-15:00

Website: www.romanoauctions.com

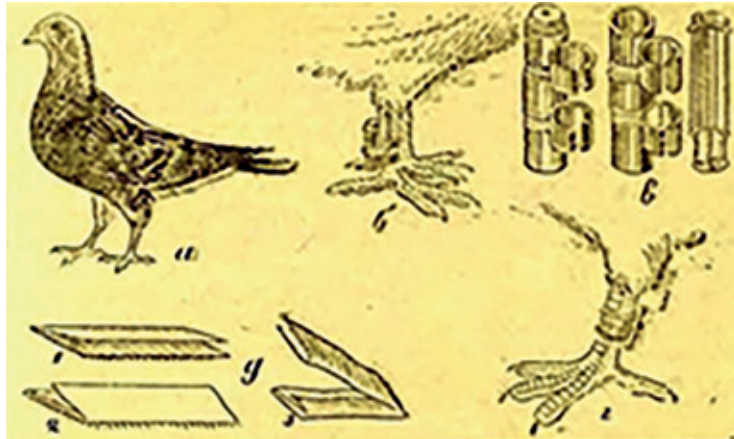
Email: Romanostamps@gmail.com

טלפון: 03-5250119

טלפון/פקס: 03-5282790

דואר יונים בשימוש הצי הקיסרי הרוסי

ולדימיר ברדיצ'בסקי, סמיון בריימן, סטיב ווליס

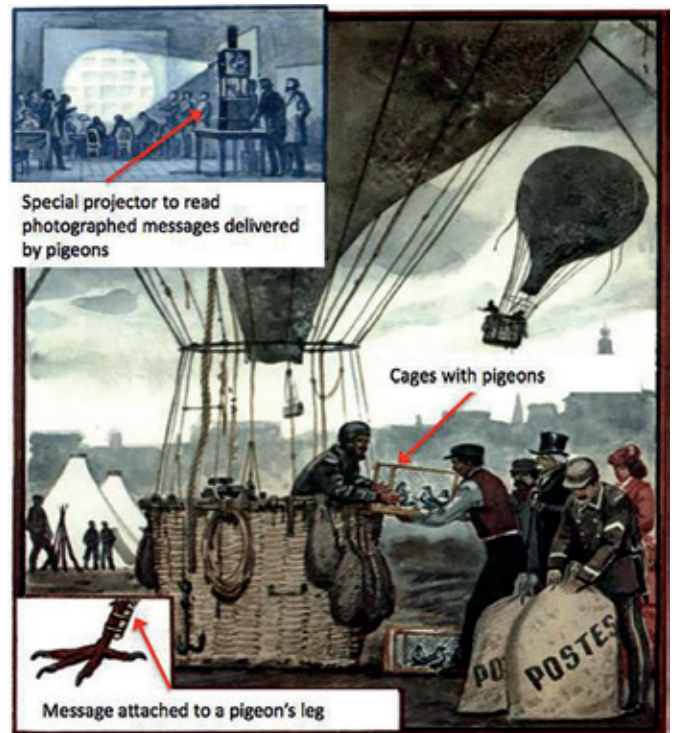

תמונה 2. תרשים המראה את אופן חיבור הנרתיק המכיל את האיגרות לרגל היונה

בהמשך, הציע הצלם הפריזאי רנה דגרון (Dagron) לצלם תמונות מזוערות (מיקרוגרפים) של המכתבים על מנת להגדיל את נפח הדואר המועבר מבלי להעלות את משקלו. כל המכתבים שמוענו לפריז הועברו לעיר טור (Tours) במרחק של כ-200 קילומטרים מפריז, שבה פוענחו והועברו לסרט צילום. כל יונה יכולה לשאת כ-18 מיקרוגרפים כאלה, שכללו כ-70,000 אלף מילים (כ-350,000 אותיות).¹

ברוסיה, איגרות שהועברו בדואר-יונים קיבלו את השם "אגרות יונים" (גולובוגרמות). בדצמבר 1884 הוקמה ברוסיה "הוועדה לשימוש באמצעים אווירונאוטיים, בדואר יונים ובמגדלי שמירה למטרות צבאיות" כחלק ממנהלת ההנדסה הצבאית הראשית. על פי הצעת הוועדה הזו, בפברואר 1885 הוקם בעיר גטצ'ינה, בקרבת סנקט פטרבורג, צוות מיוחד של בלון אוויר-חם אווירונאוטי (אירוסטט) בהנהגתו של סגן א"מ קובנקו. בשנת 1887 הוקמו תחנות יונים צבאיות בכל החברות האווירונאוטיות. אחת התחנות הוקמה במצודת ברסט-ליטובסק. בתחנות אלה נערכו ניסויים בשליחת דואר באמצעות יונים בין החברות האווירונאוטיות השונות. הופקו חוברות מיוחדות שבהן אגרות-יונים ריקות (שעדיין נקראו "טלגרמות" באותה עת) שהיו מיועדות לשליחת איגרות שחוברו לרגליהן או לזנבן של יונים במבצר ורשה (תמונות 3א' ו-3ב').²

שימוש ביונים מאולפות לצורך העברת איגרות הכתובות על נייר דק במיוחד המוגלגל בהידוק, הוא פרקטיקה ידועה שימיה כימי הציוויליזציה האנושית. המצרים, היוונים והרומים השתמשו גם הם ב"דואר אוויר" מסוג זה. אולם שירות דואר היונים המאורגן הראשון החל בסוף המאה ה-19. במהלך המצור שהוטל על פריז במהלך מלחמת צרפת-פרוסיה, בשנים 1870-1871, אמצעי התקשורת היחיד עם שטחים שלא נמצאו בהם כוחות האויב היה שליחה בלתי מבוקרת של בלונים מלאים אוויר חם. אך מובן מאליה היה כי קשר זה הוא חד-כיווני בלבד: הבלונים שנשלחו לא יכלו לחזור לפריז. בעקבות כך עלה בראשו של מישוהו רעיון לשלוח יונים (בתוך כלובים) מפריז על גבי הבלונים שהמריאו משם (תמונה 1), כדי שיוכלו לטוס חזרה לפריז עם המכתבים שיצורפו אליהם. כך הפכו היונים לאמצעי המרכזי להעברת דואר לפריז הנצורה.

תמונה 1. שילוח יונים בתוך כלובים בצרפת במהלך מלחמת צרפת-פרוסיה

בתחילת הדרך, אותם מכתבים היו כתובים על נייר דק מאוד, ארוז בנרתיק עור גלילי שהוצמד לאחת מנוצות הזנב או לאחת מרגליה של היונה (תמונה 2).

1 V. Grallert, V. Grushke, Филателистический Словарь [Philatelic Dictionary], Moscow, (Communication, 1977).
2 V.M. Tyukov, Военная Корреспонденция в Российской Империи [Military Correspondence in the Russian Empire] Moscow 2012: 100-101.

כעת נוכל להציג את הנושא המרכזי של מאמר זה: חוברת אגרות יונים שנמכרה לאחרונה על-ידי בית המכירות הפומביות הלמן. במהלך שנים רבות של איסוף חומרים בולאיים, איש מבינינו לא ראה, ובוודאי לא אחז בידיו, פריט דואר דומה לזה – חוברת זעירה המכילה אגרות יונים ממוספרות (תמונות 5א'-ז' להלן).

תמונה 5א'. חוברת אגרות יונים

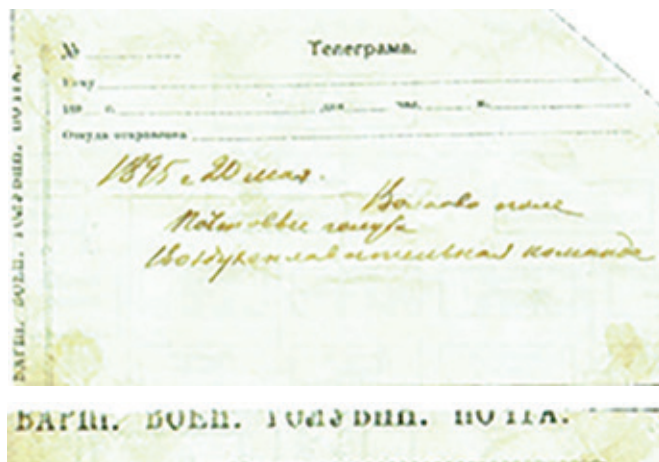
תמונה 5ב'

תמונה 5ג'

תמונה 5ד'-ה'

תמונות 3א' ו-3ב'. אגרת יונה על טופס מיוחד של דואר היונים הצבאי של ורשה שנשלח ב-20 במאי 1895 מוורשה לצוות האווירונאוטי שבסיסו בשדה וולקובו בסנקט פטרבורג.

בשנת 1890 הוקם שדה אימונים אווירונאוטי בשדה וולקובו שבסנקט פטרבורג. חברות אווירונאוטיקה הוקמו באותו הזמן בקירוב כחלק ממספר יחידות הנדסיות שהוצבו במבצרים מבודדים באזורים המערביים של רוסיה. תפקידן של חברות אלה היה ניטור האויב והבטחת העברת מסרים לאורך קווי האויב במקרה שהאויב יכתר את המבצרים במהלך המלחמה.

עד שנת 1910 הוקמו 11 תחנות של יוני-דואר צבאיות ששימשו את רוב המבצרים. הוקמו ארבעה סוגים שונים של תחנות כאלה, בהתאם לכיוון שאליו אמורה הייתה התקשורת להתבצע, ו-250 יונים הוקצו לכל כיוון כזה. טבעות של דואר-יונים צבאי הוצמדו לרגלה של כל אחת מיוני הדואר, ואלה נחשבו לרכוש הממשלה.

במהלך מלחמת העולם הראשונה, כבר פעלו תחנות מיוחדות של דואר-יונים בצבאות של רוסיה, גרמניה, אנגליה וצרפת. מן הספרות הבולאית אנו למדים על גלויה שנשלחה בשנת 1917 עם חותמת פטור מבייל "התחנה הצבאית אוסובצקי לדואר-יונים" (תמונה 4).³

תמונה 4. גלויה משנת 1917 ועליה חותמת פטור מבייל "התחנה הצבאית אוסובצקי לדואר-יונים"

3 V. Pritula, Почта Воздухоплавающих Пол России [Mail of Russia's Aeronautical Squadrons], Moscow, "Philatelia," 1991, No. 10.

- נשלח בשעה "___", דקה "___".
- נתקבל בשעה "___", דקה "___".

הצד השמאלי של הטופס צריך להישאר בתוך החוברת ואותו מידע שנשלח עם היונה כתוב גם עליו לצרכי מעקב. בחזית הטופס המשומש מס' 5 (תמונה 5' ד' לעיל) נכתב:

"המקור: מפרץ וויבודא (Воевода, 6),
אל: מפקדת המבצר (Штаб Крепости),
מס' היונה: 381,
שעה "2", דקה "20".

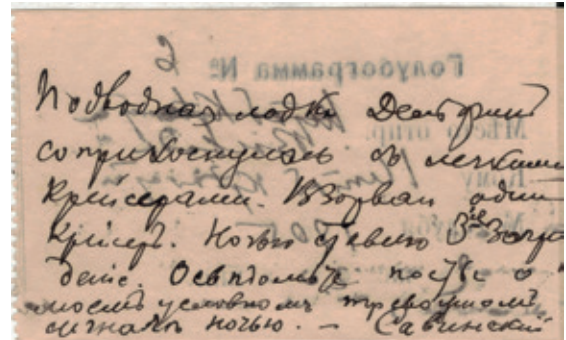
בגב הטופס: "דולפין נתקלה בסיירות קלות. סיירת אחת התפוצצה. אני מציב מחסום (מוקשים) שלישי בלילה. מעדכן את העמדות על האזעקה שלי הלילה. סאווינסקי" (תמונה 5'ה').
בחזית התלוש המשומש מס' 6 (תמונה 5'ו'), כתוב בדיוק אותו הטקסט שמופיע בטופס מס' 5, אלא שעליו מצוין מספר יונה שונה – 1805. מעניין כי אותו הזמן בדיוק כתוב בשני הטפסים. ההודעה על גב הקופון מס' 6 שונה ממס' 5 רק בכמה מילים: "הצוללת 'דולפין' נתקלה בסיירות קלות. סיירת אחת התפוצצה. אני מציב את מחסום (המוקשים) השלישי בלילה. מעדכן את העמדות על האזעקה המותנית שלי הלילה. סאווינסקי" (תמונה 5'ז'). מעניין גם ששם המבצר אינו מצוין וכי אגרות היונים שמולאו אינן מתוארכות. הבה נפרק את הטקסט למרכיביו כדי לנתח את ההודעות האלה ונגסה לקשור ביניהן:

1. הצוללת "דולפין",
2. ה"דולפין" נתקלה,
3. סיירות קלות,
4. אחת (מן הסיירות הקלות) הופצצה,
5. מחסום (מוקשים) שלישי,
6. שם המשפחה של השולח: סאווינסקי,
7. מקום היציאה: (מפרץ) וויבודא,
8. היעד: מפקדת המבצר,
9. מס' יונה.

כעת נוכל לחקור כל אחת מהעובדות הללו בנפרד:

1. "דולפין": הצוללת "דולפין" (תמונה 6 להלן) הוצבה בוולדיוסטוק במהלך מלחמת רוסיה-יפן. היא נבנתה במפעל הבלטי בסנקט פטרבורג והוכנסה לצי ב־14 בספטמבר 1902 תחת השם "משחתת מס' 150". בצי הרוסי לא היה באותה תקופה סיווג של ספינות מסוג "צוללת" ורק בסוף ספטמבר 1907 יצר משרד הימייה סיווג חדש שכזה וה"דולפין" סווג כצוללת. הצוללת נחשבת לראשונה מסוגה ברשימות ספינות הצי של חיל הים הרוסי. קברניט שני בְּקֶלְמֵיִשְׁב מונה כמפקד הצוללת ובשנת 1903 נבדקה הצוללת במפרץ פינגו.

בלילה שבין 26-27 בינואר 1904 תקפו משחתות יפניות את שיטת האוקיינוס השקט הרוסית שהייתה מוצבת בפורט ארתור, באירוע שהיה אות הפתיחה למלחמת רוסיה-יפן. זמן קצר לאחר

תמונה 5'ז-5'ו'

בתחילה, הנחנו כי מדובר באגרות-יונים נדירות ביותר שנשלחו למפקדה של מבצר רוסי ושמטאורות היתקלות צבאית בין חילות הים הקיסריים הרוסי והיפני במהלך מלחמת רוסיה-יפן בשנים 1904-1905. אך מדוע הנחנו את ההנחה הזאת? הסיבה העיקרית היא שבתחילת המאה ה־20 לצי הרוסי לא היו היתקלויות צבאיות זולת עם הצי היפני והקרבות בין ספינות הקרב הרוסיות והיפניות התקיימו רק במהלך מלחמת רוסיה-יפן. לרוסיה היו רק שני מבצרים צבאיים במזרח הרחוק – מבצר ולדיוסטוק ומבצר פורט ארתור. אולם, לאיזה מן השניים נשלחו אגרות היונים? על מנת לברר, החלטנו לחפור לעומק.

הבה נתחיל עם תיאור מדויק של החוברת: לחוברת הייתה כריכה כחולה שמימדיה 215 מ"מ * 48 מ"מ (תמונה 5'א') והיא מכילה 34 אגרות-יונים לא משומשות ו־13 אגרות משומשות; כלומר, בסך הכל 49 עמודים (כולל הכריכות) מודפסים על גבי ניירות-אורז דקים. כל טופס מחולק לשניים על-ידי נקבוב (תמונות 5'ב-5'ג'). בצד שמאל מופיע הכיתוב "אגרת דואר-יונים מס'".

- מקור האיגרת.
- המען
- יונה מס'
- בשעה "___", דקה "___".

בצד ימין של הטופס נמצא החלק הנתלש שנשלח עם היונה:

- נשלח מ־
- מס' היונה

תמונה 7. צוללות מפורקות על גב מובילים, שנת 1904

תמונה 6. הצוללת "דולפין" בשנת 1904

למרחק של כתשעת אלפים קילומטרים לא תועד בשום מקום עד אותה עת.

"הדולפין" הושקה ב־14 בינואר וב־12 בפברואר כבר עברה בהצלחה צלילת מבחן. מראשית פברואר ועד לתחילת מאי הצליחה ה"דולפין" לבלות 17 ימים בלבד באימונים ובפעולות צבאיות במזרח הרחוק מבלי להימנע לעימותים עם הצי היפני.^{4 5 6} ב־10 במאי אירעה לצוללת תאונה קשה שבעקבותיה נפגעה קשות והושמה באחסנה יבשה עד לסיום המלחמה עם יפן.

2-3. "ה'דולפין' נתקלה" ו"סיירות קלות": כפי שצוין לעיל, ה"דולפין" לא הייתה מעורבת בהיתקלות מלחמתית אחת עם ספינות הצי היפני, לרבות סיירות קלות, ב־17 ימי השירות הפעיל שלה במהלך מלחמת רוסיה-יפן.

4. "אחת (מן הסיירות הקלות) הופצצה": ידוע כי לאורך כל מלחמת רוסיה-יפן, ספינות הצי היפני התקרבו לוולדיוסטוק וירו עליה רק פעם אחת.⁷

5. "מחסום (מוקשים) שלישי": בסך הכל, הוטמנו במהלך המלחמה כ־3000 מוקשים ימיים להגנה על ולדיוסטוק והאזורים הסמוכים לה. המקשות (ספינות המשמשות לפרישת מוקשים ימיים) "אלאוט" (Aleut) ו"מונגוגאי" (Mongugay) הן שפרשו את כל המוקשים הימיים בקרבת ולדיוסטוק. אף ספינה יפנית לא התפוצצה על מוקשים אלה.

במהלך תשעת חודשי המלחמה (מפברואר 1904 עד נובמבר אותה שנה) פרשו הכוחות הרוסיים כ־800 מוקשים ימיים בפורט ארתור ועל פי מקורות אחרים, כ־1300 מוקשים. ספינות יפניות עלו על 19 מן המוקשים הללו ו־13 מהן טובעו. שתי סיירות משוריניות של הצי היפני (סאיין וטאקאסאגו) היו מביניהן.

הכרזת המלחמה, הציע מ"נ בקלמישב לשלוח את "משחתת מס" 150 על גבי רכבת לפורט ארתור, שבו היה יכול להיות לה שימוש רב. הצעה זו התקבלה, אך יישומה המיידי נמנע בשל קשיי תחבורה באזור ימת באיקל. במנהרות של רכבת צירקום-באיקל שזה מקרוב נפתחו, עדיין נותרו קורות-תמך ובשל כך הובלת מטענים בעלי גודל חריג הייתה בלתי-אפשרית. לצד זאת המהנדסים הצבאיים לא העזו להעביר משא כה כבד על שכבת הקרח שמעל הימה הקפואה. התוכנית נדחתה אפוא לאביב, אך בחודש מאי הצבא היפני כבר הטיל מצור על פורט ארתור וניתק אותו ממסלול הרכבת. ב־31 במאי 1904, קיבלה "משחתת מס" 150 את השם החדש "דולפין". ב־16 ביוני 1904, בצלילה שנערכה במהלך תרגיל עם הצוות, שקעה הצוללת בסמוך לחומות המספנות הבלטיות וכמה מחברי הצוות נהרגו כתוצאה מהתאונה. יומיים לאחר מכן, נמשתה הצוללת, הועברה לתיקון ובסוף אוגוסט הייתה כבר מוכנה לציאה לבדיקות. רוב הצוללות היו בהכנות על מנת להישלח למזרח הרחוק על גבי רכבות. המשימה הייתה להוביל כלי-שייט מבלי לפרק את גופם, אלא רק להסיר את צריח התקשורת ואת החלקים הבולטים ולפרק את הסוללות. המשקל הכולל של גוף הסירות לא יכול היה לעלות על 100 טון. לצורך משימה זאת תוכננו ונבנו רציפי רכבות מיוחדים. ב־2 בנובמבר וב־4 בנובמבר, יצאו שתי רכבות לוולדיוסטוק כשעל גבן הצוללות "סקאט", "נאליס", "קסאטקה" ו"המפקד הרוזן שְׂרֶמְטֶב", כולן מאותו סוג (תמונה 7 להלן). לפני הציאה, עברו המובילים והסירות נסיעת מבחן על קטע מסילת-ברזל באורך של 40 קילומטרים.

העברתן של הצוללות "דולפין" ו"סום" ("שפמנון") תוכננה ליום 15 בנובמבר והן הועמסו על רכבת מס' 602 בפיקודו של הנסיך סגן ו"ו טְרֹבֶצְקִי, מפקד ה"סום", שמונה כאחראי על הרכבת. באופן מפתיע, הסירות יצאו למלחמה כשהן אינן מחומשות. המוקשים שהוזמנו עבור ה"סום" מגרמניה לא הגיעו בזמן וייצור המוקשים עבור ה"דולפין" התעכב גם הוא. רכבת מס' 602, יחד עם הצוללות שהיו מועמסות על גבה, הגיעה לבסוף בשלום לוולדיוסטוק ב־29 בדצמבר 1904. מאמץ אדיר שכזה לשנע ספינות בדרך היבשה

4 <https://pomnirod.ru/materialy-k-statyam/захоронения/россия/петербург/смоленское-православное-кладбище/братская-могила-погибших-в-1904-году-на-подводной-лодке-дельфин.html>.

5 I.R. Rassol, Подводная лодка "Дельфин" [Submarine "Dolphin"] St. Petersburg, Gangut, 2000.

6 E.A. Kovalyov, Рыцари Глубин: Хроника зари Российского подплава [Knights of The Depths: Chronicle of the dawn of Russian submarines], Moscow, 2005, p. 445.

7 <https://primamedia.ru/news/491800/>.

תמונה 9. מפרץ וויבודה

9. "מספרי היונים": כפי שנזכר לעיל, דואר יונים הוכנס לצבא הרוסי בהוראת שר המלחמה באוקטובר 1884. ברשימת תחנות היונים הצבאיות ברוסיה, רק התחנות שנמצאו במבצר ולדיוסטוק נרשמו כחלק מהתחנות במזרח הרחוק, אך על פי כמה דיווחים, תחנה דומה נמצאה גם בפורט ארתור.

תחנת היונים הצבאית מן הדרג הראשון במבצר ולדיוסטוק הוקמה ב-15 ביולי 1904. תחנה זו נבנתה בתוך ערוץ מוגן, שנקרא "גולובינאיה" (יונה) ושם זה עודנו מצוי בשימוש. בוולדיוסטוק, שימשו היונים רק לתקשורת עם האי רוסי ובמהלך אימונים צבאיים לתרחישי חסימה הרמטית של המבצר.

חיל הים הרוסי גילה עניין רב ביונים. הציפורים מוקמו על סיפון כלי השיט ובעת הצורך שוחררו על מנת שיוכלו לשוב לקן שלהן ולהביא הודעות. זמן קצר לאחר מכן, בכל המשחתות שהיו במשימות לטווח קצר היה מוצב חייל עם זוג יונים לצרכי שליחת דואר דחוף (הרדאר של תחנות הרדיו באוניות היה לטווח קצר מאוד). כמו כן, טייסים של בלוני תצפית של הטייסת שהוקמה בוולדיוסטוק לקחו איתם יונים לכל טיסה בכדור פורח. זו הייתה הדרך היחידה שעמדה לרשותם לצורך שליחת מכתבים למפקדת המבצר.

המכתבים הללו נכתבו על דפי אורז דקיקים והוכנסו לנרתיקים מיוחדים שהיו מחוברים לרגל היונה או נקשרו באמצעות נוצת אוז לזנב היונה. היה זה גם סימן מבחין שפירושו שהציפור מבצעת משימה סודית. בה בעת, לסימון זה הייתה משמעות ברורה עבור המרגלים היפנים כי היונה שליחה מעבירה משלוח, והם ניסו ליירט את היונים הללו. לא אחת היו אזרחים יפנים נעצרים בגולובינאיה בשעה שניסו לתפוס את יוני "המודיעין הצבאי".

כעת נדון בתחנת היונים בפורט ארתור.

בספרו של אלכסנדר ראינו שבמאי 1903 הציע מי שעתידי היה

6. סאווינסקי: סגן ניקולאי סאווינסקי (תמונה 8 להלן) שירת בפורט ארתור מאז שנת 1902. לאחר שפרצה המלחמה, הוא היה קצין פרישת המוקשים של ספינת הדגל במטה מפקד השייטת בפורט ארתור. לאחר נפילת פורט ארתור, נפל סאווינסקי בשבי היפני. לאחר המלחמה, המשיך לשרת בשייטת הסיבירית בוולדיוסטוק (על הסיירת מן הדרג הראשון "אֶסְקוֹלֶד").^{9,8}

תמונה 8. סגן ניקולאי סאווינסקי (בסביבות 1902)

7. "מקום היציאה: (מפרץ) וויבודה": מפרץ בשם זה ממוקם באי רוסי הסמוך לוולדיוסטוק (תמונה 9). שם המקום "וויבודה" אינו קיים בשום מקום ליד פורט ארתור או בכל מקום אחר במזרח הרחוק הרוסי.

8. "היעד: מפקדת המבצר": המפקדות נמצאו בשני המבצרים, בוולדיוסטוק ובפורט ארתור. לא ברור מהטקסט לאיזה אחד מן השניים הוא ממוקם.

8 A.N. Chelombitko. Офицеры флота, корпусов, гражданские и медицинские чины, судовые священники Морского ведомства – участники Русско-Японской войны 1904-1905. При участии форума Кортик [Officers of the fleet, corps, civil and medical ranks, ship priests of the Navy – participants in the Russo-Japanese War. 1904-1905 with the participation of the Kortik Forum], 2016.

9 <http://94.188.40.234/Men/Details/2614?fid=32>.

המשלוח בנו כאן מספר בניינים פשוטים בני קומה אחת ששימשו כצריפים וכמחסנים. דוברת מיכלית הובאה מוולדיוסטוק כדי לתדלק את הסירות במקום. בתמיכתו של בסיס זה, התקיימו ב־2 בספטמבר 1908 התמרונים הראשונים שבהם היו מעורבות צוללות: הם יצאו להתקפות אימון על הסיירת "אסקולד", שהוצבה במיצרי סטרלוק. "דולפין" תקפה בהצלחה את הסיירת בקיפ ב־7 (בחוף המזרחי של האי פוטיאטין).¹²

"במהלך הקיץ הגיע הזמן לקיום תמרונים אימונים. בימים מסוימים חלפו ספינות השיטת הסיבירית – לבד או כחלק מיחידות משלוח – בקרבת האי פוטיאטין, בעוד הצוללות, המוצבות בעמדות שהוקצו להן, חיכו לאויב המדומה ומיד כשגילו את "האויב" הזה, הן "תקפו" אותו.

"כך, במהלך תמרונים אימונים ב־3 בספטמבר 1908, ארבע צוללות "תקפו" בהצלחה את הסיירת "אסקולד" שנכנסה למפרץ סטרלוק. תמרונים אלה בוצעו בתנאי מזג אוויר לא נוחים: מזג האוויר היה מעונן ולווה ברוחות עזות, בגשם כבד ובגלים גבוהים שהתנפצו ללא הרף על החוף ועל הסלעים".¹³

אם אנחנו מקבלים את ההנחה כי איגרות־יונים היו בשימוש במהלך האימונים הללו, אז כל העובדות מתחילות להסתדר באופן הגיוני. ומה עולה מהן?

- השנה: 1908.
- תמרונים־אימון של צוללות וסיירות בקרבת ולדיוסטוק.
- ארבע צוללות והסיירת "אסקולד" השתתפו בתמרונים.
- הצוללת "דולפין" מבצעת "תקיפה" מוצלחת על הסיירת.
- תוך שהוא מפקח על התמרונים, סגן סאווינסקי, שכבר משרת בוולדיוסטוק, שולח איגרות־יונים למפקדה במבצר ולדיוסטוק.

ייתכן כי סאווינסקי כלל לא שלח אותם בפועל אלא בסך הכל דימה שליחה שלהן, בהתחשב בתנאים ובהיותו של האירוע אימון בלבד. אנחנו יכולים להניח שזו גם הסיבה שמספרי היונים השתנו במידה כה משמעותית (מספריהן – 219, 381 ו־1805).

כפי שהראינו לעיל, נכון להיום רק שני פריטים הקשורים לדואר היונים באימפריה הרוסית מתוארים בספרות הבולאית: מברק היונים משנת 1895 (תמונה 3) וגלוית־דואר מתחנת היונים הצבאיות של אוסובץ מ־1917.

החוברת המוצגת ומתוארת במאמר זה, היא פריט הדואר היחיד הידוע ששימש לביצוע שליחת הודעות באמצעות דואר־יונים בחיל הים הרוסי. ■

(המאמר תורגם מאנגלית, מתוך 176 Rossica)

להפוך למושל המזרח הרחוק תוכנית לארגון מחדש של הכוחות במחוז אמור. התכנית הובאה לדיון ואומצה. סעיף 5 קרא להקים תחנת יונים בפורט ארתור, אך הייתה סחבת בהתארגנות מחדש ולאחר מכן המלחמה כבר החלה.¹⁰

במקור אחר נכתב כך: "...בפורט ארתור הוקמה תחנת יונים צבאית שהיו בה 45 יונים מאומנות מליאויאנג ו־31 יונים מצ'יפ. מפרוץ המלחמה ב־9 בפברואר 1904 ועד ל־22 בפברואר, שוחררו היונים מפורט ארתור. היונים שהגיעו לליאויאנג הועברו לשובך היונים של תחנת משמר הגבול של טרנסאמור. במהלך כל תקופת ההגנה ההירואית על פורט ארתור, מה־9 בפברואר 1904 ועד ה־2 בינואר 1905, יונים לא שימשו לתקשורת עם המבצר הנצור מסיבות לא ידועות. במהלך נסיגת הכוחות הרוסיים מליאויאנג שוחררו חלק מהיונים מכיוון שלא היה זמן לפנותן [...] בפורט ארתור הייתה תחנת יונים שבה היו 200 יונים, אולם בתחילת מלחמת רוסיה־יפן מספר היונים בתחנה זו היה נמוך בהרבה".¹¹

אחרי שהתחלנו לנתח את העובדות שלפנינו, הגענו למסקנה שחלקן אינן מתיישבות זו עם זו וחלקן אף סותרות. חוסר העקביות בא לידי ביטוי בדברים הבאים בעיקר:

- הצוללת "דולפין" פעלה מוולדיוסטוק, אך היא הגיעה לשם רק לאחר הפעם היחידה שספינות יפניות התקרבו לוולדיוסטוק (ב־6 במרץ 1904).
- ל"דולפין" לא הייתה כל היתקלות מלחמתית עם הצי היפני.
- מפרץ וויבודה נמצא בסמוך לוולדיוסטוק.
- סגן ניקולאי סאווינסקי הוצב בפורט ארתור אך לא היה לו כל קשר עם תחנת יוני הדואר. לא מצאנו קצין עם שם כזה שהיה מוצב בוולדיוסטוק במהלך מלחמת רוסיה־יפן.

כפי שניתן לראות, חלק מן העובדות נוגעות לוולדיוסטוק וחלקן האחר נוגע לפורט ארתור. עובדות אלו עומדות בסתירה זו לזו ולא ניתן לחבר אותן לכדי שרשרת אירועים הגיונית.

כאשר המשכנו לנתח, התברר לנו כי התעלמנו מנקודה חשובה ביותר: בשום מקום בטקסטים על אגרות היונים לא מופיעה המילה "יפני". "הסיירות הקלות" מוזכרות בטקסט אך ללא כל זיהוי ברור. דבר לא נאמר על מלחמת רוסיה־יפן, אבל לא עצרנו שם.

באחד המקורות המפנה ל"דולפין", אירוע אחד המתייחס לתקופה שלאחר המלחמה (1908) משך את תשומת ליבנו: "בקיץ 1908 נערך אימון קרבי של צוללות. אלה היו מוצבות בדרך כלל במפרצים של גוביק, וויבודה, רזוביניק ובמפרץ הסלאבי ושם גם התאמנו. בהדרגה, נקבע הבסיס העיקרי לאימוני הקיץ במפרץ רזוביניק (במיצר סְטְרֶלֶק) מול קצהו הצפוני של האי פוטיאטין. מבחינת המיקום ותנאי מזג האוויר, המפרץ היה נוח לעגינה ארוכה של צוללות יחידת המשלוח. הוא נפרש בין גבעות נמוכות ומכוסות ביער ובמרחק לא רב מן החוף היו מים מתוקים. המלחים של יחידת

10 Ya.Ya. Alksnis, *Начальный период войны. "Война и Революция. Орган ЦК Особиахима. Книга десятая"* [The initial period of the war. "War and Revolution. Osoaviakhim CA Authority. Book Ten," 1929], p. 13.

11 <https://cyberleninka.ru/article/n/praktika-ispolzovaniya-golubinoy-svyazi-v-voennom-dele-i-ohrane-granits-rossiyskoy-imperii>.

12 I.R. Rassol, *Подводная лодка "Дельфин"* [Submarine "Dolphin"] St. Petersburg, Gangut, 2000.

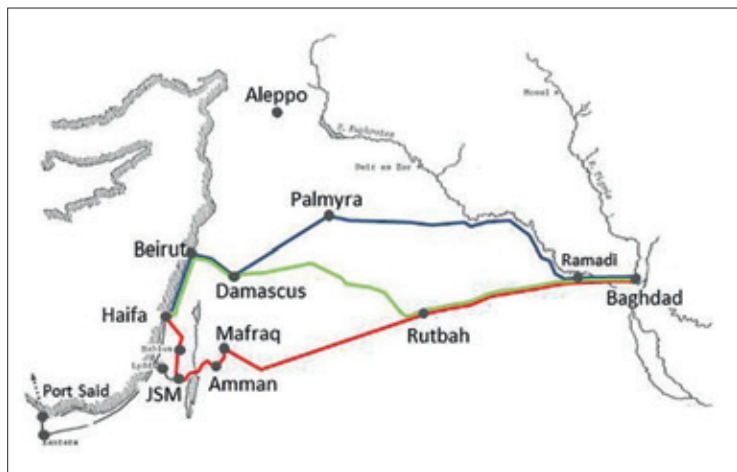
13 E.A. Kovalyov, *Рыцари Глубин: Хроника зары Российского подплава* [Knights of The Depths: Chronicle of the dawn of Russian submarines], Moscow, 2005, p. 445.

דואר יבשתי דרך המדבר הסורי-עיראקי בתקופת המנדט הבריטי

פרק ראשון: המסלול המדברי מערבה

יעקב כהן

1. היה פעיל החל מ־1923 ועד לקום מדינת ישראל (להוציא תקופת המרד הדרוזי).
2. המסלול העוקף הראשון עבר מבגדאד דרך רמאדי, רוטבה, מִפְרָק (בעבר הירדן), עמאן, ירושלים ועד לחיפה. המסלול היה פעיל בזמן המרד הדרוזי, מסוף 1925 עד אפריל 1926. ביולי 1932 חידשה רשות הדואר הבריטית את המסלול העוקף הראשון דרך עמאן לירושלים.
3. המסלול העוקף השני עבר מבגדאד לרמאדי, לתדמור (פלמירה), לדמשק, לביירות ועד לחיפה. המסלול היה פעיל מאפריל 1926 ועד דצמבר 1926 ועקף את מוקדי המורדים.

מקרא:

המסלול הבריטי דרך רוטבה ודמשק. מחיפה הובל הדואר ברכבת דרך קנטרה לפורט סעיד ועלידי P&O אניות קיטור לאנגליה. מסלול נוסף היה מדמשק דרך חלב (Aleppo) וטורקיה למינכן שבגרמניה. דרך נוספת יצאה מביירות למרסיי שבצרפת עם קו הספינות Messageries Maritimes (הקיצור הידוע של החברה היה MM ונמלי היעד במזרח התיכון שלהם נתנה החברה שירות הי: ביירות, פורט סעיד, אלכסנדריה, ואלטה ומרסיי).

המסלול העוקף הראשון דרך עמאן וירושלים. מירושלים הדואר הועבר ברכבת לפורט סעיד דרך לוד ומכאן עלידי P&O אניות קיטור לאנגליה. הדואר לסוריה וללבנון הועבר ברכבת מחיפה לדמשק.

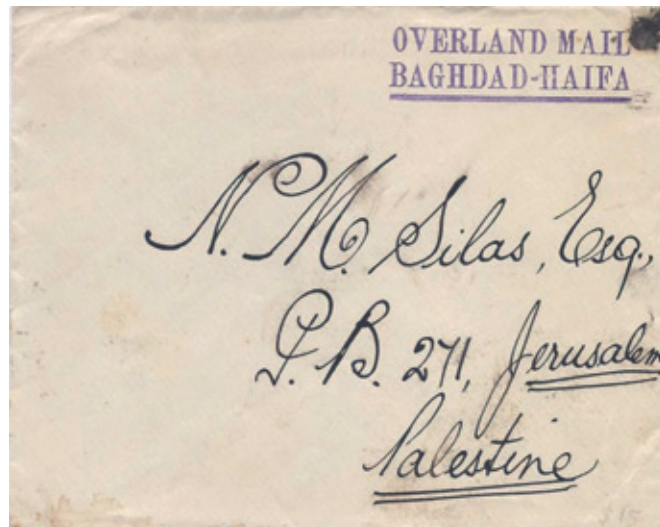
המסלול העוקף השני דרך תדמור (פלמירה).

המדבר הסורי, הידוע גם בשם המדבר הסורי-עיראקי, מתפרש על שטח של כ־500,000 קמ"ר ומכסה חלקים מדרום-מזרח סוריה, מערב עיראק, צפון-מזרח ירדן וצפון ערב הסעודית. אזור העיר דמשק, הנמצאת בתחום המדבר הסורי, נחשב לנווה מדבר. לאחר מלחמת העולם הראשונה, הציעו האחים הניו זילנדים נורמן וג'ראלד ניירן (Nairn), ששירתו בצבא הבריטי בעיראק ובמזרח התיכון, את נתיב הדואר היבשתי בציר בגדאד-חיפה. לאחר המלחמה, פעלו האחים ניירן לקבל רישיון מרשויות הדואר במצרים, בעיראק ובפלשתינה לשליחת דואר במכוניות או באוטובוסים דרך המדבר הסורי-עיראקי. בסיוע משפחת נאסר מחיפה ומביירות, הם הקימו את Nairn Transport Company שנחנכה ב־18 באוקטובר 1923 והמסע הרשמי הראשון יצא לדרך. המניע לאישור שקיבלו האחים היה הרצון הבריטי לקצר את לוח הזמנים להעברת דואר לאירופה, שכן התוכנית להנחת מסילת ברזל לחופי הים התיכון לא צלחה ודואר האוויר דרך קהיר היה לא סדיר ויקר. הסדר זה אושר וגובה גם על-ידי הצרפתים (עיראק הייתה תחת המנדט הבריטי וסוריה ולבנון היו תחת המנדט הצרפתי). כדי לכסות את העלות של שירות זה, חברת Nairn Transport קיבלה את הזכויות לקבל את דמי הדואר הנוספים (postal surcharges) ששולמו על-ידי השולחים. באותם ימים, קוצר לוח הזמנים למסירת דואר מ־23 יום ל־10 ימים. בספטמבר 1926 נרכשה חברת השילוח המתחרה Eastern Transport Company על-ידי חברת Nairn Transport והחברה החדשה נקראה Nairn Eastern Transport Company Ltd. ושמרה על הזיכיון עד לאוקטובר 1928. במהלך שנת 1928 חברות נוספות חתמו חוזים עם רשויות הדואר הרלוונטיות וביניהן גם זו של חיים נתנאל. האחרון היה הסוכן של חברת הרכבות העירקית וחתם על חוזה עם הרשויות העיראקיות ב־1929 שמכוחו פעל בקו בגדאד-איראן ובתוך עיראק. השירות היה זמין גם לארצות אחרות בתשלום נוסף מעבר לתשלום הרגיל של משלוח הדואר. ראוי לציין ששירות הדואר היבשתי דרך המדבר הסורי העביר גם נוסעים, על אף שנתיב התנועה שלו היה רצוף מכשולים וסכנות.

מסלולים בדואר היבשתי דרך המדבר הסורי-עיראקי

1. המסלול הבריטי (Nairn Way) עבר מבגדאד דרך רמאדי, רוטבה, דמשק (מסע של כ־880 ק"מ), ביירות ועד לחיפה. מסלול זה

1. "יום ההופעה" הרשמי של הדואר היבשתי-מדברי מבגדאד לירושלים

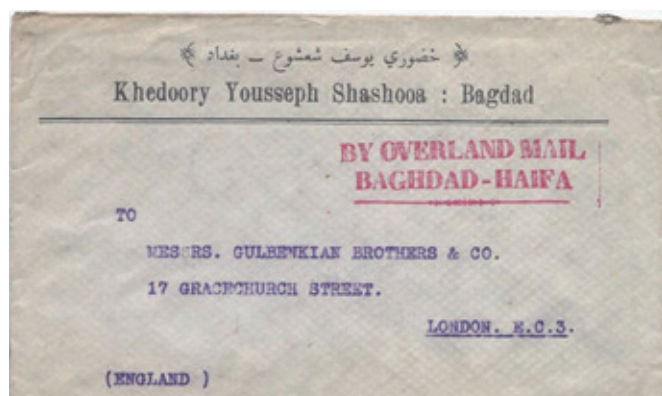

2. מכתב שנשלח מבגדאד לאדינבורו שבסקוטלנד באמצעות הדואר היבשתי-מדברי

מכתב שנשלח מסניף הבנק הקיסרי הפרסי שבבגדאד (חותמת מוטבעת בגב המעטפה) לאדינבורו שבסקוטלנד בתאריך 19 ביוני 1924 ונושא בול של 6 אנה: 3 אנה עבור דואר יבשתי ו-3 אנה עבור המסלול המדברי. בחזית המעטפה חותמת ידנית בסגול By Overland Mail ובשורה מתחתיה Baghdad-Haifa. קולינס סיווג חותמת זו כ-15 HS (גודל: 46x9 מ"מ) וציין שהחותמת HS-15 המוקדמת ביותר היא מתאריך 26.6.24 אך מעניין שמעטפה זו מוקדמת יותר, מ-19 ביוני 1924. המסלול המדברי שנקרא גם Nairn Way עבר כאמור מבגדאד דרך רמאדי-רוטבה-דמשק-ביירות וממנה ברכבת לחיפה. מחיפה הובל הדואר ברכבת דרך קנטרה לפורט סעיד ומשם על-ידי P&O (Peninsular and Oriental) אניות קיטור לאנגליה.

3. מכתב שנשלח מבגדאד ללונדון באמצעות הדואר היבשתי-מדברי

מכתב שנשלח מבגדאד לירושלים במסלול הבריטי (המסלול הירוק) בתאריך 18 באוקטובר 1923, יום הפתיחה הרשמי של המסלול היבשתי המדברי מבגדאד דרך רמאדי-רוטבה-דמשק-ביירות ומשם ברכבת עד לחיפה וליעדו הסופי בירושלים. המכתב הגיע לחיפה ב-21 באוקטובר 1923 ובאותו יום גם הגיע לירושלים. כתובת השולח בחותמת סגולה: K.S. Sheena, יצרני חותמות גומי ומתכת, הרחוב החדש 17/36, בגדאד. בחזית המעטפה חותמת ידנית בסגול Overland Mail ובשורה מתחתיה Baghdad-Haifa. במונוגרפיה שלו, Collins) חותמת זו כ-8 HS (גודל: 57x17 מ"מ). החותמת הידנית הינה המוקדמת ביותר עם פתיחתו של הקו הרשמי בגדאד-חיפה (אך חותמת ידנית זו ידועה גם ממכתב שנשלח לברלין במסע הניסיוני הראשון מתאריך 10 בספטמבר 1923, ומצוי באוסף של F. Rainer). המכתב נושא בול עיראקי של 6 אנה: 3 אנה עבור דואר יבשתי ו-3 אנה עבור המסלול המדברי עם חותמת ביטול של בגדאד. המעטפה היא ככל הנראה היחידה הידועה של "יום ההופעה" הרשמי של פתיחת הקו המדברי בגדאד-חיפה ומדובר במכתב נדיר ביותר.

27JL4, המוצגת בפני המעטפה לשם ההמחשה. תווית אדומה לא מנוקבת מודבקת בחזית עם כיתוב באנגלית ובערבית: Overland Mail. קולינס סיווג תווית זו כ-L-7 (גודל מסגרת: 74x9 מ"מ). החל מתחילת יוני 1927, לאחר דיכוי המרד הדרוזי בסוריה, חודשה התנועה – במסלול המדברי בין בגדאד לדמשק ומשם לביירות-חיפה ובהמשך לפורט סעיד, לברינדיזי שבאיטליה, למרסיי וממנה דרך אירופה עד לשוודיה.

5. מכתב רשום שנשלח מבגדאד לפריז באמצעות הדואר היבשתי-מדברי

מכתב רשום שנשלח מבגדאד לפריז בתאריך 30 באוקטובר 1928. המכתב נושא בול של 6 אנה + 1.5 אנה ובסך הכל 7.5 אנה: 1.5 אנה תעריף יבשתי + 1.5 אנה תוספת משקל מעל 20 ג' (בין התאריכים 29.10.1928 ו-31.3.1932) + 1.5 אנה תוספת עבור המסלול המדברי (בין התאריכים 24.5.1927 ו-28.2.1929) + 3 אנה דואר רשום. חותמת ביטול Exchange Square Baghdad על הבולים וחותמת נוספת R148 "Exchange Square" BA(ghdad). המכתב עם תווית רישום בכחול "Exchange Square" R148. המסלול היבשתי המדברי החל מבגדאד דרך רמאדירוטבה-דמשק ועד לביירות, שממנה יצא למרסיי שבצרפת עם קו הספינות Messageries Maritimes.

6. מכתב רשום שנשלח מבצרה שבעיראק לשיקגו באמצעות הדואר היבשתי-מדברי

מכתב רשום שנשלח מבצרה שבעיראק לשיקגו בתאריך 26 במאי 1930. המכתב נושא בול של 6 אנה: 3 אנה תעריף יבשתי + 3 אנה דמי דואר רשום, עם חותמת ביטול של בצרה. באותה עת לא נדרשה

מכתב שנשלח מבגדאד ללונדון בתאריך 25 באוגוסט 1925 על-ידי ח'דורי יוסף שעשוע ונושא 3 בולים של 2 אנה ועוד 3 בולים של 1 אנה, ובסך הכל 9 אנה: 3 אנה לתעריף יבשתי + 3 אנה למסלול המדברי + 3 אנה עבור עודף משקל מעל 20 גרם למסלול המדברי וחותמת ביטול כפולה של בגדאד. חותמת ידנית אדומה By Overland Mail ובשורה מתחתיה Baghdad-Haifa עם קו תחתון מקושט. קולינס סיווג חותמת זו כ-HS-25 (HS-Hand Stamp, גודל: 58x15 מ"מ) וציין שנצפו שלוש מעטפות כאלה בלבד. יש לציין שהפריט נשלח אל משרדי החברה "האחים גולבנקיאן" בלונדון. בראש החברה עמד נתין עות'מאני ארמני בשם קלוסט גולבנקיאן שצבר הון עתק בעסקות תיווך רבות והפך לאחד מעשירי העולם בעת ההיא. גולבנקיאן זה גם ידוע כמי שפיתח את תעשיית הנפט של עיראק המנדטורית ושעמד מאחורי הקמתה של חברת הנפט העיראקית.

4. מכתב שנשלח מבגדאד להלסינגבורג שבשוודיה באמצעות הדואר היבשתי-מדברי

מכתב שנשלח מבגדאד להלסינגבורג, שבדיה בתאריך xx יוני 1927 (לא ניתן לפענח את היום המדויק) ונושא בולים בערכים של 3 אנה ו-1.5 אנה, ובסך הכול 4.5 אנה. 1.5 אנה תעריף יבשתי ל-10 גר' (תקף בין התאריכים 24.5.27 ו-28.10.28) ועוד 3 אנה למסלול המדברי. חותמת ביטול של בגדאד וחותמת מעבר בגב המעטפה של פורט סעיד מתאריך

8. מכתב שנשלח ממסג'ד סולימאן שבאיראן לשיקגו באמצעות הדואר היבשתי-מדברי

מכתב שנשלח ממסג'ד סולימאן (Masjed Soleiman [Depart]) שבאיראן (פרס) לשיקגו בתאריך 5 באפריל 1934 דרך אַבְאָאן (בקירבת גבול העיראקי) ונושא צמד בולים של 75 דינר כל אחד ובסך הכול 150

עוד תוספת עבור המסלול המדברי (החל מ-1.3.1929). תווית רישום לבנה של בצרה (BASRAH) שמספרה 39 בחזית המעטפה עם חותמת ידנית סגולה Registered. חותמת מלבנית סגולה עם הכיתוב: Overland Mail ובשורה מתחתיה Baghdad-Haifa בתוך מסגרת. קולינס סיווג חותמת זו כ-13 HS (גודל: 14x43 מ"מ) וציין שנצפו 3 מעטפות כאלה בלבד. המעטפה נשלחה מהבנק האימפריאלי הפרסי (בדפוס שחור) ונחתמה בחותמת שעווה עם אותו כיתוב. חותמת הגעה רשומה סגולה של שיקגו ILL מתאריך 19 ביוני 1930.

7. מכתב שנשלח מבגדאד לאבוקיר שבמצרים באמצעות הדואר היבשתי-מדברי

מכתב שנשלח מבגדאד לאבוקיר שבמצרים בתאריך 29 בנובמבר 1931 ונושא בול של 3 אנה עם חותמת ביטול של Baghdad Cantonment וחותמת מודפסת אדומה של Overland Mail ובשורה מתחתיה Baghdad-Haifa עם קו מפריד ביניהם. באותה עת, התוספת של 3 אנה עבור המסלול המדברי בוטלה (החל מ-1.3.29). החותמת מסוג IE-5 (גודל: 18x59 מ"מ; IE-imprinted envelope). השולח הוסיף c/o Poste Restante שמשמעותו המעשית היא שמירת דבר הדואר בסניף הדואר המרכזי באותו יישוב כך שהנמען יוכל לאסוף את המכתב כשיחזור לכתובתו (c/o – care of). בגב המעטפה חותמות של: Baghdad 29NOV31, קנטרה 2DE31, אבוקיר 2DE31 ו-Bini Baren עם התאריך 3DE31. המסלול מבגדאד למצרים עבר על פי החותמת המודפסת ומועד שליחת המכתב במסלול היבשתי המדברי, כאמור בהקדמה (המסלול הירוק). מחיפה הובל הדואר ברכבת דרך קנטרה (חותמת המעבר מ-2 בדצמבר 1931) לפורט סעיד וממנה לאבוקיר שליד אלכסנדריה. פרט מעניין: באבוקיר התרחש קרב הנילוס בשנת 1798 בו הביסו כוחותיו של האדמירל נלסון את הצי הצרפתי והנחילו תבוסה מוחצת לנפוליאון במסעו לכיבוש המזרח התיכון.

Haifa. מתחתיה חותמת ידנית סגולה Registered (ללא קשר לחותמת HS-44). השולח היה Fritz Puttmann מבגדאד. נצפו 3 מעטפות עם חותמת ידנית מסוג זה, המוקדמת מ-16.8.33 והמאוחרת מ-10.8.39. בגב המעטפה חותמת שעווה אדומה עם ראשי תיבות של FP. חותמת של בגדאד Baghdad REG. עם התאריך 3JUN39 וחותמת הגעה: Berlin SO 36, מתאריך 13.6.39. על פי קולינס, המסלול בגדאד-ברלין היה כדלקמן: בגדאד-רוטב-דמשק וממנה ברכבת דרך חלב (Aleppo) וטורקיה (דרך איסטנבול-סופיה, בולגריה-בלגרד, סרביה-וינה) למינכן ולבסוף לברלין. המסע הכולל ארך 10 ימים.

11. מכתב שנשלח מטהראן לקנזס באמצעות הדואר היבשתי-מדברי

מכתב שנשלח מטהראן לקנזס בתאריך 20 באוקטובר 1940. המכתב נושא בול של 1.5 ריאל ועם חותמת ידנית אדומה המוגדרת על פי קולינס כסוג Via Overland Mail HS-79 (גודל: 65x6 מ"מ). נשלחה מ-H.G. Tufenkdjian. סמליל מודפס: Bethlehem Steel. אין חותמות בגב המעטפה. על פי מזכר מס' 163 של UPU (Universal Postal Union) מתאריך 29 ביוני 1940 (נכתב בצרפתית): "החל ב-21 ביוני 1940, כל דברי הדואר מאירופה, מארצות הברית, מהודו, מאוסטרליה ←

דינר ששווים ל-1.5 ריאל (על פי Rainer מדובר בתקופה השביעית של התעריפים במסלול היבשתי-מדברי, עד 17.4.34). חותמת מודפסת אדומה של Overland Mail ושורה מתחתיה Baghdad-Haifa מסוג IE-4 (imprinted envelope), בגודל 83X12 מ"מ. על פי קולינס, ה-5 באפריל 1934 היה התאריך האחרון לחותמת זו. המסלול המדברי הנבחר היה דרך עמאן-ירושלים (המסלול האדום), כפי שניתן לאימות ממזכר מצרי משנת 1934 ובמקביל לו פעל המסלול הצרפתי דרך בגדאד-דמשק (המסלול הירוק).

9. מכתב שנשלח מבגדאד לקליפורניה באמצעות הדואר היבשתי-מדברי

מכתב שנשלח מהנייד, בקרבת בגדאד, לקליפורניה בתאריך 10 בנובמבר 1936. הנייד היה בסיס התעופה המרכזי של חיל האוויר המלכותי הבריטי (Royal Air Force) בבגדאד. המכתב נושא בול של 15 פילס עבור דואר יבשתי ובגב המעטפה חותמת בגדאד מתאריך 10 בנובמבר 1936. החותמת מוצגת לצורך ההדגמה בחזית המעטפה. חותמת מודפסת כתומה ממוסגרת של Overland Mail במידות 59x17 מ"מ ומתחתיה בכתב-יד Via England. האותיות בגודל של 47.5x4.5 מ"מ. קולינס מאפיין חותמות מסוג זה IE 39/44. על פי מוצג זה לא ניתן לקבוע באיזה מסלול נותב המכתב בנובמבר 1936: במסלול המעקף הבריטי החלופי (המסלול האדום) שעבר דרך בגדאד-עמאן-ירושלים, משם ברכבת לפורט סעיד דרך לוד ומשם עלידי P&O אניות קיטור לאנגליה ובהמשך לארצות הברית, או לחלופין במסלול בגדאד-דמשק-ביירות-חיפה (המסלול הירוק) ומכאן הובל הדואר ברכבת דרך קנטרה לפורט סעיד ועלידי P&O אניות קיטור לאנגליה ובהמשך לארצות הברית.

10. מכתב רשום שנשלח מבגדאד לברלין באמצעות הדואר היבשתי-מדברי

מכתב רשום שנשלח מ"ג'נובי בגדאד" (דרום בגדאד) לברלין ב-3 ביוני 1939. המכתב נושא בול של 30 פילס, שמהם 15 פילס עבור דואר יבשתי + 15 פילס עבור דואר רשום. תווית רשומה מס' 45 עם הכיתוב Junoubi Baghdad (גם בערבית). חותמת ידנית סגולה מסוג HS-44 (גודל 67x4 מ"מ) בשורה אחת: By Overland Mail Via

תודה על תרומת בולים לנוער

- אהוד קורן – לזכרם של לולה ושמואל קורן ז"ל
- סמיון רובסון
- משפחת דוניץ – לזכרו של מרדכי דוניץ ז"ל
- תומס גלאס – לזכרו של דן גלאס ז"ל
- מונה שרף – לזכרו של בנה, דורון שרף ז"ל
- ברכה גולדברג
- ורדה ואורה שרקנסקי
- אביטל מנגלר
- יהודה קליינר
- צבי לנדה
- יוחנן מירז
- טובה רוטנברג – לזכר הוריה ז"ל
- יהודית גונצ'רובסקי – לזכרו של שלמה וולך ז"ל
- מירי בן-יצחק וחיים מישורי – לזכרו של אברהם מישורי ז"ל
- פנינה רביץ – לזכרו של משה רביץ ז"ל
- זיו המפל – לזכר מקסי אביגד ז"ל
- משפחת אייזנברג – לזכרו של גדעון אייזנברג ז"ל

ומהמזרח הרחוק הנשלחים לפלשתינה או עוברים דרכה ינותבו בשני הכיוונים דרך המסלול היבשתי-מדברי. ■

לקריאה נוספת:

1. N.J. Collins with Z. Alexander and N. Gladstone, *Overland Mail via the Syro-Iraqi Great Desert*, 1990.
2. Rainer Fuchs, *Overland Mail Baghdad-Haifa* Pages, <https://fuchs-online.com/overlandmail/>

אֵילֵת - אגודה ישראלית לבולאות תימאטית

Ayelet - The Israeli Association for Thematic Philately

אֵילֵת היא עמותה המאגדת בולאים מכל הארץ, האוספים בולים ודברי דואר על פי נושא.

* חברי אֵילֵת מקבלים את פרסומי האגודה:

- << חוברת "נושאון" - יוצאת לאור ארבע פעמים בשנה. במידע בולאי על אספנות נושאית, נושאי איסוף וחומר בולאי;
- << הבטאון האלקטרוני "נושאונט" - מופץ במייל ארבע פעמים בשנה;
- << הבטאון האלקטרוני "נושאונצ'יק" - מיועד לקהל האספנים הצעיר (בגיל וברוח...). מופץ במייל 12 פעמים בשנה;
- << עיתון "שובל" של התאחדות בולאי ישראל.

ranb2000.wix.com/ayelet

- * מפגשי חברים והרצאות פעם בחודש.
- * מכירות פומביות לחברי האגודה בלבד.
- * הדרכה וסיוע מקצועי לתצוגה בתערוכות בולים בארץ ובח"ל.
- * הזכות להנות משרותי הספרייה הבולאית העשירה של התאחדות בולאי ישראל.

ניתן לקרוא חומר נוסף באתר אֵילֵת בכתובת הבאה או באמצעות QR-Code:

מדוע מעולם לא הופיעה מפת ישראל על בוליה?

אלחנן בר־לב

היא הציגה מעין מפה, בבול מלווה העצמאות מאפריל 1951 (בול 3), אלא שצריך דמיון מפותח לראות במה שמוניף הצעיר שבבול את מפת ישראל, מה גם שהתבנית שהוא מניף כוללת את הגדה המערבית. עם זאת, בשבול הבול נראית מפה כללית מאד של המדינה בגבולות שביתת הנשק. בשבולו של בול הנגב שהונפק בדצמבר 1950 נראית מפה, אך זו של הנגב בלבד (בול 4). פרט לכך – כלום. שום מפה.

תמונה 3. בול מלווה העצמאות (1951)

תמונה 4. בול הנגב (1950)

מדוע במשך 18 השנים מאז הסכמי שביתת הנשק ב־1949 ועד מלחמת ששת הימים ב־1967 לא הונפק אף בול המציג את מפתה של מדינת ישראל? יכולות להיות לכך כמה סיבות:

א. קו שביתת נשק איננו קו סופי של גבולותיה של אף מדינה, בייחוד כזו הגובלת במדינות אויב. הנפקת בול המציג מפה כזו ←

ל אספן מתחיל של בולאות נושאית נתקל בבולים רבים של מפות מרחבי העולם. כל מדינה, כך נוצר הרושם, מבקשת להציג בגאווה את שטחיה ואת גבולותיה. למשל, מרבית הרפובליקות שנוצרו לאחר פירוק ברית המועצות מיהרו להנפיק בולים המציגים את סמליהן הלאומיים וכן את מפותיהן. אפילו טריטוריות הטוענות לריבונות כאבחזיה שבקווקז, מתהדרות בבולי מפות שלהן. קוסובו, מדינה שטרם זכתה להכרה בינלאומית רחבה, קבעה כבר מראשית ימיה את מפתה על דגלה, ובולים רבים שלה מציגים מפה זו (בול 1). לא רחוק מקוסובו שוכנת בוסניה והרצגובינה, מדינה המחולקת בין שלוש רשויות ריבוניות שונות. כל אחת מאותן רשויות מחזיקה ברשות דואר משלה, כמו גם בממשל אוטונומי בתוך הפדרציה הבוסנית (שלכל אחת מהן נשיא – בוסני, קרואטי וסרבי). הדבר לא הפריע לבוסניה והרצגובינה להנפיק בולי מפות שלה החל בשנת 1995 (בול 2), ארבעה חודשים בטרם נחתם חוזה דייטון, שהסדיר את היחסים בין שלושת חלקיה של מדינה זו. הבול מציג אמנם מפה היסטורית, אך גבולותיה דומים לאלה של המדינה החדשה.

תמונה 1. בול של קוסובו (2014) המציג את מפת המדינה

תמונה 2. בול של בוסניה והרצגובינה (1995) המציג את מפת המדינה

יוצאת מהכלל בעניין הנפקת בולי מפות מדינה אחת, קרובה מאוד ומוכרת לכולנו: מדינת ישראל. מאז הוכרה כמדינה עצמאית בשנת 1948 לא טרחה ישראל להנפיק אף בול שמציג את מפתה. למעשה,

ד"ר אלחנן בר־לב הוא איש חינוך בגמלאות, ואספן בולים מזה 60 שנה.

כדי להחליט על בול ראשון שתופיע עליו מפת ישראל באופן מפורט. ישנן לא פחות מארבע אפשרויות לשרטט את גבולותיה של המדינה:

1. על פי קווי ה-4 ביוני 1967, קו הגבול המוכר על-ידי הקהילה הבינלאומית. רעיון זה צפוי להידחות על-ידי אותה ועדה, כיוון שמספר תיקונים לאותו גבול כבר הפכו מקובלים על רוב אזרחי ישראל. כך, רמת הגולן, שסיפוחה נקבע כחוק בכנסת בשנת 1981, שכונות יהודיות בירושלים שמעבר לקו הירוק ועוד.
2. ישראל בגבולות 1967 בתוספת היישובים היהודיים ביו"ש, המכונים "שטחי C" (לפי הסכם וושינגטון עם הפלסטינים שנחתם ב-28 בספטמבר 1995). אלא שכל עוד לא יסופחו "שטחי C" למדינת ישראל באופן רשמי (אם אכן יתרחש מהלך שכזה), לא יתכן צירוף שלהם למפת ישראל, וכמובן גם לבוליה. לשרטוט של מפת ישראל ללא "שטחי C" על גבי בולים עלולה להיות משמעות מדינית והסברתית.
3. ישראל והשטחים שנוספו באמצעות גדר ההפרדה בין ישראל לשטחי יו"ש. נכון להיום, אין לגדר זו מעמד של גבול מוסכם, ולכן אין בקביעתה משום שרטוט גבולותיה של המדינה. לפיכך הנפקתו של בול הכולל את הקווים הללו לא סביר.
4. ישראל כולל שטחי יהודה ושומרון, מהירדן ועד לים. מהלך כזה בלתי סביר בעליל, וכמובן שלא יתקבל על-ידי שום מדינה בעולם. מכאן שמובן כי אין סיכוי להנפיק בול המציג את גבולותיה של המדינה באופן כזה.

רגישויות מדיניות מנעו בשנים שקדמו למלחמת ששת הימים להנפיק בולים המציגים את מפת ישראל. המצב המדיני שבו נמצאת ישראל בעת הנוכחית מבטיח שמה שהיה לאורך כל שנותיה של המדינה הוא שיהיה גם בעתיד הנראה לעין. לא מופרך להניח כי אספני הבולים יאלצו להמתין זמן רב עד שיונפק בול ישראלי שתוצג עליו מפת ישראל. ■

כהצגת קו גבול כזה ויש בה כדי לקבע את תקפותו של הגבול ממועד זה ואילך.

ב. ההנהגה הביטחונית באותן שנים הייתה ברובה "ניצית" (במונחים של היום), ולא ראתה בגבולות שביתת הנשק גבולות סופיים. יוצא מן הכלל היה כמובן ראש הממשלה השני משה שרת, שנחשב "יונה" מדינית, אך הוא כיהן זמן קצר מדי מכדי שיתאפשר לו להטביע את חותמו במישור ההסברתי (כמו גם בהנפקת בולים).

ג. למרות הסכמי שביתת הנשק ב-1949, עד היום לא הכירו רוב מדינות העולם בגבולותיה של ישראל ובירושלים כבירתה וסירבו בשל כך לקבוע בה את שגרירותיהן (למעט ארצות הברית ועוד 4-3 מדינות שהעבירו לעיר את שגרירותיהן בשנים האחרונות). מבחינה מדינית, עלולה הייתה הנפקתו של בול המציג את מפת ישראל לעורר מתח מיותר.

מאז מלחמת ששת הימים ועד היום, מוזזים גבולותיה של מדינת ישראל בהתאם להסכמים המדיניים שהושגו מעת לעת. בשנת 1975, לחץ שר החוץ האמריקני הנרי קיסינג'ר על נסיגה ישראלית ממערב חצי האי סיני, ולאחר הסכם השלום עם מצרים פונתה סיני כליל מכוחות ישראליים. בשנות ה-90, לאחר הסכמי אוסלו, הוקמה הרשות הפלסטינית ושטחים באזורים המיושבים ביהודה ושומרון עברו לניהולה. בשנת 2005 פונתה ההתיישבות ברצועת עזה ("תוכנית ההתנתקות"). הגולן שנכבש בשנת 1967 אמנם הוכרז על-ידי ישראל בשנת 1981 כשטח ריבוני שלה, אך למעט ארצות הברית שהכירה בריבונות הישראלית על הגולן בשנת 2018, רוב מדינות הקהילה הבינלאומית עדיין רואות בגולן שטח כבוש.

הרעיון להנפיק בול של מפת ישראל נראה כיום בלתי אפשרי אף יותר מאשר בעבר. הבה נדמין מצב שבו יושבת ועדה ממשלתית

בקשה להתקבל כחבר בהתאחדות בולאי ישראל

אני החתום מטה מבקש בזה לקבלני כחבר/ה בעמותת התאחדות בולאי ישראל ומתחייב בזה לציית לתקנות ולהחלטות העמותה, הועד הפועל וההנהלה. אני מצהיר/ה כי אני אזרח/ית ישראלי/ת ו/או תושב/ת ישראל ו/אוגר/ת. אני מתחייב לשלם את דמי החבר המגיעים ממני במועדם כל זמן חברותי בעמותה, אלא אם כן אחליט לפרוש מן העמותה מכל סיבה שהיא, ואז אודיע על כך בכתב להנהלת העמותה.

שם: _____ תאריך לידה: _____ ת.ז.: _____

מגן - רח' מס' בית, ישוב, מיקוד: _____

כתובת למשלוח דואר: _____

טלפון בבית: _____ נייד: _____ דוא"ל: _____

תאריך: _____ חתימה: _____

החלטת ההנהלה:

הוחלט לקבל/לדחות את הבקשה להצטרפות בישיבת הנהלה מיום _____ בשם העמותה _____

דמי חבר לשנה: 100 ₪ • דמי חבר לשנתיים: 180 ₪ ושי בולאי בשווי של 50 ₪ • דמי חבר לשלוש שנים: 270 ₪ ושי בולאי בשווי 75 ₪

התאחדות בולאי ישראל ת.ד. 3301 תל אביב, 6103201
טלפון: 03-6295547, פקס: 03-5259716, דוא"ל: misrad-ipf@013net.net

הבולאות הישראלית לאן?

תגובה למאמרו של גנדי ברמן מגיליון 121

יורם לוביאניקר, חבר הנהלת הב"י

בגיליון "שבל" מספר 121 התפרסם מאמר מאת גנדי ברמן תחת הכותרת "הבולאות הישראלית לאן?", ובו דן המחבר במספר היבטים של חיי הבולאות בארץ והצביע על מספר ליקויים. "שבל" הוא מגזין הבולאים בישראל וככזה הוא הבמה הראויה לדיון בשאלות אלה, וטוב עשה עורך שבל שפרסם את המאמר על דברי הביקורת שבו. בסיום המאמר ביקש גנדי להתייחס להערותיו כאל ביקורת בונה. כחבר הנהלת ההתאחדות, אין לי ספק כי כוונותיו של גנדי הן טובות, ואני גם מסכים לחלק מדבריו. יחד עם זאת אני מעוניין להגיב על מספר נקודות שהועלו במאמרו של גנדי, כדי להכניס את הדברים להקשרם הנכון. ברצוני להדגיש כי הדברים להלן מבטאים את דעתי האישית, הנשענת גם על היכרות על הנעשה בהתאחדות "מאחורי הקלעים".

בבסיס דבריו של גנדי עומדת ההנחה (שאני שותף לה) כי בישראל קיימת פעילות בולאית רבה אשר מתנהלת במקביל לפעילות הממוסדת של ההתאחדות והמועדונים הבולאים המסונפים לה. אין ספק כי מספר החברים במועדונים אלה נמצא בדעיכה ובחלקם אף מדובר בצניחה של ממש. מדוע הדבר קורה? גנדי מצביע על שעות הפעילות של המועדונים, החופפות את שעות העבודה המקובלות, כגורם העיקרי לכך שאנשים בגילאי העבודה נמנעים מלהגיע אליהם. אני סבור כי קיימת סיבה משמעותית יותר לירידה ברלוונטיות של המועדונים המסורתיים. בעבר, היו מפגשי אספנים מקור משמעותי להשגת חומר בולאי במסגרת "החלפות" או "קנייה ומכירה". בעולם הדיגיטלי של ימינו כל אחד יכול לרכוש חומרים בולאים במרשתת. מטבע הדברים, אופציה זו קוסמת יותר לצעירים שבינינו, בעוד שהיותר מבוגרים שומרים אמונים לדרכי המסחר הוותיקות. התוצאה היא שהמועדונים משרתים בעיקר את המבוגרים שבין האספנים, ואילו הצעירים יותר מעדיפים את המסחר המקוון ומדירים את רגליהם מן המועדונים. לדעתי, גם הזזת שעות המפגשים במועדונים אל אחרי שעות העבודה המקובלות לא תשנה מגמה זו.

כיצד יוכל מועדון בולאי מסורתי להתקיים לאורך זמן גם במציאות של המאה ה-21? התשובה היחידה לכך, למיטב הבנתי, היא שהוא חייב לספק לחבריו פעילויות נוספות. בישראל יש רק מועדון בולאי אחד שהוקם במאה ה-21 – מועדון כפר סבא. מועדון זה פורח ומספר חבריו דומה לזה שבמועדונים שבשלוש הערים הגדולות, משום שהוא המועדון המקומי היחיד אשר מקיים הרצאות לחבריו באופן קבוע ובתדירות של אחת לחודש. להערכתי, רק קיומה של פעילות כזו בצד המסחר המסורתי היא המאפשרת את שגשוגו של המועדון.

אגודה נוספת השומרת בעקביות על מספר חבריה היא האגודה הבולאית התימאטית, איל"ת. מאחר ואיל"ת היא אגודה ארצית היא לא מקיימת מפגשים שבועיים לצרכי מסחר. בשנים האחרונות חדלה

האגודה גם מלקיים מכירות פומביות לחבריה ואף על פי כן מספר חבריה נותר יציב בקירוב ב-15 השנים האחרונות. איל"ת מוציאה לאור עיתונים ומקיימת מפגשי הרצאות, ובזכות פעילויות אלה (לצד אתר אינטרנט שהקימה) היא מצליחה לשמר את מספר חבריה.

כבר לפני שנים רבות זיהו ראשי ההתאחדות את מגמת הירידה במספר החברים במועדונים המקומיים. בעקבות זאת שונה תקנון ההתאחדות, והיא החלה מקבלת לשורותיה גם חברים אישיים, שאינם משתייכים למועדון כלשהו. צעד זה עורר בזמנו התנגדות עזה של חלק מראשי המועדונים, אך נדמה לי שכיום מוסכם על הכול כי פתיחת השורות לחברים אישיים הייתה צעד רב-חשיבות וכיום כ-40% מחברי ההתאחדות הם חברים אישיים. אלמלא ראו ראשי ההתאחדות דאז (ויודגש: כותב שורות אלה לא היה אז חבר בהנהלת ההתאחדות ולא היה לו כל חלק בהחלטה ההיסטורית ההיא) את הנולד הייתה הבולאות המאורגנת כיום חלשה לאין ערוך.

גם כיום אנחנו נערכים לשינויים המתחייבים מאילוצי התקופה: צעד חשוב שערכה ההתאחדות לאחרונה הוא הקמת מרכז בולאי ארצי בשיתוף עם המועדון התל אביבי. המרכז כולל את משרדי ההתאחדות, את הספרייה הבולאית ואולם אירועים. האולם משמש למפגשי המועדון התל אביבי, אך גם ליריד הבולאי החודשי ובעתיד הקרוב הוא ישמש גם להרצאות ואירועים נוספים.

מספר רב של מועדונים מקומיים מתקשים כיום להתמודד עם עודף הבריקורטיה הנכפה עליהם מטעם רשם העמותות, הכולל הגשת דוחות כספיים מבוקרים, מילוי טפסים מייגעים, דיווחים אינסופיים ואישורים מעורכי דין. אנחנו יוזמים בימים אלה תהליך של מיזוג של אגודות המעוניינות בכך לתוך ההתאחדות, באופן שישמור על כל זכויותיהם של חברי האגודות אך יסיר את העול הבריקורטי מעל ראשיהן.

הנקודה השנייה בדבריו של גנדי ברמן מתייחסת לפעילות ההתאחדות, שנותנה לדבריו כמעט זהה בשלושים השנה האחרונות. גם כאן, אני יכול להסכים עם הדברים באופן חלקי בלבד. ראשית, אזכיר מספר פעילויות של ההתאחדות שלא היו נהוגות לפני שלושים שנה: היריד הבולאי החודשי, הוצאת קטלוג בולי ישראל (הקטלוג האחרון של השירות הבולאי יצא לאור לפני 23 שנה!), הוצאת ספרות מחקר בולאית, ההגדה של פסח ומגילת אסתר ועוד כהנה וכהנה פעילויות. בשנים האחרונות מפעילה ההתאחדות חשבון פייסבוק שלמעלה מ-1,500 איש עוקבים אחריו, וזאת במטרה להגיע לקהלים חדשים ורחבים יותר. אני מניח שמוסכם על הכול שאין לזנוח פעילויות מצליחות (כדוגמת יום הבולאות השנתי), אלא לעדכן אותן ולהוסיף חדשות לצידן. זה המקום לציין כי מספר יוזמות שלנו (למשל, מפגש שנתי נוסף בעל אופי שונה) שנועדו לצאת אל הפועל בשנה שעברה נבלמו בשל מגפת הקורונה.

הנדבך האחרון של דבריו של גנדי עוסק בתחום החשוב של הנגשת מידע. אני מסכים עם גנדי שמספר החברים הנעזרים בשירותי הספרייה הבולאית שלנו אינו גבוה די הצורך, אך אינני מקבל את הטענה כי הספרייה אינה נגישה לחברי ההתאחדות. הספרייה מספקת

השופטים דאז גם אספנים מפורסמים ומוכרים כגון קונסול ויינברגר ונילס שטרנדל, או המהנדס ארווין מילר ואוטו פרידל, אשר לימים ייסדו חברה למכירת בולים בניו יורק, לאחר שנמלטו לארצות הברית מגרמניה הנאצית בעקבות ה"אנשלוס" של אוסטריה.

ברשימתו ציין ד"ר לדני כי ד"ר אשר הוא מחברו של "קטלוג הכלילים העולמי" המהולל (וכן ספרים רבים נוספים בנושא). ד"ר אשר לא היה חריג מבין השופטים בתערוכה בתרומתו למדף הספרים הבולאי: המהנדס מילר שהזכרתי לעיל חיבר ספר על החותמות באוסטריה רבתי. שופט אחר בתערוכה, ד"ר מונק, ערך את הספרים של קוהל על הקלאסיקה הגרמנית, שגם כמאה שנה לאחר צאתם לאור מוסיפים להיות הבסיס לבולאות המרכז אירופית.

מעניין לציין כי חבר השופטים ב"איפוסטה" מנה עשרים חברים בלבד. בימים ההם, היו ראשי התערוכה קובעים בלעדית את חבר השופטים וכך החברים בו היוו מעין קליקה סגורה של המובילים בבולאות בגרמניה, אוסטריה וצרפת. רוב השופטים התמחו בבולים הקלאסיים של מרכז אירופה ולא נמצא ביניהם ולו מומחה אחד לבולאות מזרח אירופה, אף שבתערוכה הוצגו בולי רומניה הקלאסית, כולל "ראשי השור" המפורסמים.

כיום פני הדברים שונים לחלוטין. מספר התערוכות העולמיות עלה מאוד. ה-FIP מעורב בקביעת הרכב חבר השופטים ודואג לשלב שופטים ממגוון מדינות. לתערוכות נוספו אגפים רבים (תולדות הדואר, תימאטיקה, דואר אוויר וכו'), כך שחבר השופטים חייב להיות גדול בהרבה. מסיבות אתיות, סוחרים-מומחים אינם חברים כיום בחבר השופטים. התוצאה של כל אלה היא שרמתו הבולאית של חבר השופטים כיום נמוכה בהרבה, וריכוז מומחים, מחברי ספרים וידענים כמו זה שד"ר זיגפריד אשר עמד בראשו ב"איפוסטה" 1930 לא יקרה שוב בעתיד. ■

גיליון המזכרת שהונפק לכבוד תערוכת "איפוסטה" 1930 ועליו חתימותיהם של חבר השופטים. חתימתו של ד"ר זיגפריד נמצאת בשורה העליונה במרכז

שירותי השאלת ספרים בדואר ולצד זאת אנחנו מספקים גם ייעוץ טלפוני ובגבולות הסביר גם מוכנים לסרוק עמודים מתוך ספרים עבור חברי ההתאחדות.

גנדי ציין בצדק כי יש להגשים מידע לחברי ההתאחדות (ולטעמי גם לציבור הרחב) באמצעות האינטרנט. בשנתיים האחרונות אנחנו מקדישים מאמצים עצומים (וגם משאבים כספיים לא מבוטלים) על מנת לבנות אתר אינטרנט חדש עבור ההתאחדות. האתר החדש יכלול, כמו קודמו הישן, קטלוג של בולי ישראל וחותמות – מאגר מידע שספק אם יש התאחדות בולאית אחרת בעולם כולו המספקת אותו לציבור. בכוונתנו גם להעלות לרשת חומרים סרוקים אחרים (חבורות "שבל", "נושאון" וחבורות של האגודה לתולדות הדואר), אך זאת כמובן רק במגבלות המותר על פי החוק מבחינת זכויות יוצרים. חומרים רבים כבר נסרקו לצורך כך והדבר כרוך בהשקעה ניכרת של זמן ואנרגיה. מן הראוי לציין בהקשר זה את תרומתו של גנדי עצמו, שהוא בבחינת "נאה דורש נאה מקיים", ואנחנו מעריכים עד מאוד את הירתמותו למאמץ ואת סיועו. לצערנו בניית האתר החדש טרם נשלמה מסיבות שאין זה המקום לפרטן, אך אני משוכנע שעם עלייתו לאוויר הוא יענה על מרבית הציפיות שהביע גנדי.

★

עוד על ד"ר זיגפריד אשר

אליהו ובר

בגיליון מס' 120 של "שבל" הביא ד"ר שאול לדני את סיפור הקשר האישי (העקיף) שלו עם ד"ר זיגפריד אשר, אחד מגדולי הבולאים שישראל התברכה בהם והנשיא הראשון של התאחדות בולאי ישראל. ד"ר לדני ציין כי בטרם עלה ארצה, כיהן ד"ר אשר כיושב ראש הוועדה המארגנת של תערוכת הבולים העולמית "איפוסטה" 1930 שנערכה בגרמניה. לאחרונה הגיע לידי פרסום של בית המכירות "היינריך קוהלר" מוויסבאדן, גרמניה, המוסיף נדבך מעניין לסיפור.

הפרסום המדובר מציין 15 שנה ל-"Edition D'or", "מהדורת הזהב" בתרגום חופשי, שבמסגרתה מוצעים למכירה אוספים שזכו במדליות זהב וזהב גדול בתערוכות עולמיות. כחלק מהפרסומת העצמית מוצג בעלון גיליון המזכרת שהונפק לרגל התערוכה בשנת 1930 ועליו חתימות של חבר השופטים, ובהם גם היינריך קוהלר, האיש שייסד את בית המכירות הנושא את שמו.

גיליון דומה, אותו אני מציג להלן, נמכר בשנת 1999 בתערוכה העולמית IBRA שנערכה בנירנברג (התערוכה העולמית האחרונה שנערכה בגרמניה) תמורת 8500 מארק. אני מצרף צילום של גיליון זה עם "פענוח" של שמות החותמים בצדי הגיליון. כמובן שאותנו מעניינת במיוחד חתימתו של ד"ר אשר, הנראית בשורה הראשונה מלמעלה, כראוי ליושב ראש התערוכה. כאשר בוחנים מקרוב את השמות הללו ניתן לקבל "סחרחורת גבהים" ומכך ניתן ללמוד על מעמדו המיוחד של ד"ר אשר בבולאות העולמית. כך, למשל, מופיעה שם חתימתו של גדול מומחי איטליה בזמנו, ד"ר אמיליו דיינה, שנכדו, אנצו דיינה ז"ל, מומחה בזכות עצמו, שפט אצלנו בתערוכת ישראלפיל 1985. בצד סוחרים-מומחים (כמו ד"ר דיינה והיינריך קולר) היו בחבר

הופיע קטלוג "מוריה" 2021

טיבי יניב

קטלוג "מוריה" 2021 לבולי ישראל

קטלוג קונטרסים

קטלוג תוויות מכונה

קטלוג גיליונות "הבול שלי" והנפקות מיוחדות

בחודש יולי השנה ראתה אור המהדורה החדשה של קטלוג הבולים "מוריה". מהדורת 2021 היא למעשה קטלוג חדש לחלוטין מכל הבחינות. ההנפקות של דאר ישראל מובאות על פי תאריך הופעתם, תוך שילוב של תוויות הביול בין כלל ההנפקות, על בסיס המספור של השירות הבולאי.

העורך הראשי והמפיק, יריב האפט ("לוטס" אוף סטמפס"), מביא תפיסה חדשה לארגון קטלוג מתמחה. הפרק העיקרי בקטלוג מכיל את מלוא המידע הנדרש לאספן רציני של בולי ישראל (תשניות קבועות, מספרי גלופה, מספר הבולים בגיליון הדאר, מעטפות יום ראשון). פרק זה מכיל גם הפניות לפרקים בהמשך שבהם מופיע מידע המיועד לאספנים מתמחים עוד יותר.

הפרק השני מוקדש לפירוט נוסף בנוגע לבולים מן המניין שהוצגו כבר בפרק הראשון. הפירוט הנוסף כולל התייחסות לצמדים וצמדים הפוכים, תשניות הזרחן, תאריכי ההדפסה הנוספים, וזאת באמצעות טבלאות פשוטות להבנה. בפרק השלישי מובאים גיליונות חריגים (כמו "קץ הרעב", "הלבנון") או גיליונות מקושטים.

הפרק הרביעי בקטלוג מביא את ההנפקות המשותפות עם מדינות אחרות, כולל תמונות הבולים הזרים. לבסוף נכלל בקטלוג פרק מיוחד המוקדש לבולי דאר עברי: לוחות ההדפסה, תשניות נקבוב, קונטרסי דאר עברי ועוד.

ברצוני לציין את רמתו הגבוהה של הקטלוג מהבחינה הטכנית: בכל החלקים מופיעות תמונות מלאות וצבעוניות באיכות טובה המקלות מאד על ההבנה. הפריטים כולם מתומחרים, כאשר במבוא מובאים הסברים כלליים המבהירים את שיטת התמחור.

קטלוג זה ממשיך את סדרת הקטלוגים החדשנית של "מוריה" בהפקת "לוטס" אוף סטמפס" שראו אור בשנה האחרונה. הכרכים הקודמים כללו קטלוג קונטרסים, קטלוג של תוויות מכונה, קטלוג גיליונות "הבול שלי" וגיליונות מיוחדות. אני מקווה שבקרוב יתפרסם גם קטלוג דברי הבולים של ישראל וקטלוג בולי הכנסה ובכך תושלם הסדרה.

כל הקטלוגים נמצאים באדיבות המפיק בספריית ההתאחדות לעיון החברים. ניתן לרכוש את הקטלוגים אצל יריב האפט בטלפונים 04-6767280 ו-050-9899098, וכן בפניה באמצעות הדואר האלקטרוני לכתובת

lotsofstamps1@yahoo.com

הפרופילים המשתנים של המלכה אליזבת על בולי הממלכה

יורם שמיר

תמונה 1. דיוקנה הישן של המלכה אליזבת על בול מסדרת ווילדינג.

תמונה 2. דיוקנה החדש של המלכה על בול מסדרת מאשין

כולנו זוכרים מימי ילדותנו כאספנים צעירים את בולי האימפריה הבריטית את הפרופיל של המלכה אליזבת השנייה. בסדרת הטלוויזיה של נטפליקס "הכתר", על חייה של המלכה, הגיעה העלילה לעשור השלישי. אי אפשר להמשיך עם קלייר פוי (35) בתפקיד המלכה ולעונה החדשה החליפו אותה באוליביה קולמן (45), שחקנית בגיל העמידה, שתיהן שחקניות נפלאות. איך מסבירים לקהל הצופים את ההחלפה? העונה נפתחת בסצנה בארמון בקינגהאם, שבה מצלמים את המלכה עבור... הפקת בולים חדשים. מעתה, כך נאמר, יופיע על הבול פרופיל של המלכה בגיל העמידה. על כך אמרה אליזבת באותה סצנה: "צריך לדעת להתמודד עם שינויי הגיל".

הדיוקן המופיע על הבולים מן הסדרה הישנה (תמונה 1), המציגים את המלכה בצעירותה מבוססים על צילום של הצלמת דורותי ווילדינג (Wilding) וסדרת הבולים הזו נקראת על שמה, Wilding series. הפרופיל המופיע על הבולים מן הסדרה החדשה (תמונה 2), עליהם מופיעה המלכה בגיל מבוגר יותר, מבוססים על צילום של ארנולד מאשין (Machin) וסדרת הבולים החדשה נקראת אף היא על שמו, Machin series. הצילום החדש בוצע בשנת 1966 אולם הבולים בסדרה זו נופקו לראשונה רק שנה לאחר מכן, ב־1967. ■

רשימת תערוכות לשנים 2021-2022

תערוכה	מיקום	תאריך	סטטוס	קומיסר	הערות
Notos 2021	אתונה, יוון	19-22/11/2021	הכרה של FIP	לס גלסמן	תערוכה אירופית
Emirates 2022	דובאי	19-23/1/2022	ללא הכרה של FIP	יורם לוביאניקר	
London 2022	לונדון, בריטניה	19-26/2/2022	חסות FIP	הדי פייבל	נדחה מ־2020
Hunfilex 2022	בודפשט, הונגריה	31/3-3/4/2022	חסות FIP	יורם לוביאניקר	
Helvetia 2022	לוגאנו, שווייץ	18-22/5/2022	חסות FIP	מנחם לדור	
Capex 22	טורונטו, קנדה	9-12/6/2022	הכרה של FIP	לס גלסמן	תצוגות של מסגרת בודדת בלבד
Indonesia 2022	ג'קרטה, אינדונזיה	4-9/8/2022	חסות FIP	לס גלסמן	נדחה מ־2020
Liberec 2022	ליברץ, צ'כיה	13-16/10/2022	הכרה של FIP	מנחם לדור	תערוכה אירופית
Cape Town 2022	קייפטאון, דרום אפריקה	8-12/11/2022	חסות FIP	לס גלסמן	נדחה מ־2021
IBRA 2023	אסן, גרמניה		חסות FIP	יורם לוביאניקר	נדחה מ־2021

האורתופד הדגול של ברית המועצות גבריל אברמוביץ' איליזרוב (1921-1992)

בוריס וולודרסקי

זו הביאה אותו לנסות ולמצוא פתרון לבעיה. ב־1950 קיבל ד"ר איליזרוב תפקיד במחלקה הכירורגיה בבית החולים בעיר קורגן, שם החל לחקור דרכים לשפר את יכולתן של עצמות להתאחות. ב־1952 רשם פטנט על מתקן שכלל טבעות מתכת ומוטות שמטרתו ליצור מעין שלד חיצוני המאפשר מניפולציה בתהליך האיחוי של העצם. ב־1961 הקים בבית החולים בקורגן את המרכז לשיקום כירורגי ואורתופדי והמשיך לנהל אותו עד מותו. המרכז נחשב למכון האורתופדי הגדול בעולם.

בתחילת הדרך נתקל ד"ר איליזרוב בחוסר אמון מצד הממסד הרפואי בברית המועצות לאחר שהציג את תוצאות שיטתו ואלה נראו טובות מדי לכאורה. ב־1955 פיתח רופא בכיר במוסקבה מתקן דומה (בצורה שונה, בלי טבעות) ובעקבות ההעדפה שנהגו השלטונות ברופא מוכר מן המרכז השלטוני ביחס לרופא אלמוני מעיר נידחת, קיבל המתקן של הרופא ממוסקבה הכרה רשמית כמתקן המועדף לשימוש בברית המועצות. מאוחר יותר, רופאים אחרים בעלי קשרים בשלטון העתיקו את המתקן של ד"ר איליזרוב במדויק והאדירו את שמם בעזרתו.

למרות התרחשויות אלה, זכה ד"ר איליזרוב להערכה רבה במחוז בו עבד והפך למנתח אורתופדי מבוקש. ב־1968 ניתח את האלוף האולימפי בקפיצה לגובה ולרי ברומל שנפצע בתאונת אופנוע

ולרי ברומל עם המתקן של ד"ר איליזרוב

מלאת 100 שנים להולדתו של הרופא האורתופד המפורסם בעל השם העולמי, ד"ר גבריל אברמוביץ' איליזרוב, הנפיק הדואר הרוסי בול וגיליון מיוחדים. ד"ר איליזרוב, רופא יהודי שחי ועבד כל חייו בעיר קטנה בסיביר, נודע כמי שפיתח שיטה אורתופדית מיוחדת להארכת עצמות באמצעות מתקן שפיתח.

גיליון בולים משנת 2021 במלאת 100 שנים להולדתו של ד"ר איליזרוב ועליו תמונתו של ד"ר איליזרוב עם המתקן להארכת עצמות שפיתח

ד"ר גבריל איליזרוב היה הילד השישי במשפחה יהודית ענייה מאוד ונולד בכפר במזרח פולין בשנת 1921. אביו היה יהודי הררי מאזרבייג'ן שהיגר לפולין ועבד בה כחקלאי. אימו, גולדה רוזנבלום, הייתה ממוצא אשכנזי. ב־1928 עברה המשפחה לגור באזרבייג'ן. ב־1939 התחיל גבריל ללמוד רפואה בעיר סימפרופול שבחצי האי קרים. עם הפלישה הגרמנית ביוני 1941, עבר בית הספר לרפואה לקזחסטן. אחרי שהשלים את לימודיו, התחיל ד"ר איליזרוב לעבוד כרופא משפחה במחוז קורגן במערב סיביר. כבר בשנים הראשונות בתפקידו הוא טיפל בחולים רבים בתחום האורתופדיה. לאחר המלחמה היו פצועים רבים שסבלו משברים שלא התאחו. ד"ר איליזרוב מצא שהחלמתם של שברים מסוג זה אורכת זמן רב והם מהווים בעיה קשה לתפקודם ולרווחתם של המטופלים. התנסות

הבול היקר בעולם "חוזר הביתה"

בחודש יוני האחרון נפל דבר בעולם הבולאות ובזה הבריטי בפרט: בול המג'נטה בערך של 1 סנט מגויאנה הבריטית, הבול היחיד ששרד מתוך הנפקת בולים קטנה של רשות הדואר במושבה הבריטית לשעבר, נקנה במכירה פומבית במחיר אסטרונומי של למעלה מ-8.3 מיליון דולר על-ידי בית המסחר הבריטי הבולים סטנלי גיבונס (Gibbons) שיציג את הבול הנדיר בחנות הלונדונית שלו, בתוך תיבת תצוגה מבודדת מחמצן. הבול הנדיר, בגודל 26 * 29 מ"מ, הודפס בדיו שחור על נייר בצבע מג'נטה, שהפך לימים לסימן ההיכר העיקרי שלו, אינו מנוקב, מוחתם בחותמת של מחוז דמררה בגויאנה ובחתימה ידנית של פקיד הדואר שנוספה לבול כחלק ממדיניות של שירות הדואר המקומי למניעת זיופים. על הבול מוטבע ציור של ספינה בעלת שלושה תרנים ומופיע המוטו של המושבה בלטינית "Damus Petimus Que Vicissim" ("אנחנו נותנים ומצפים לתמורה"), אף כי פגעי הזמן מקשים מאוד על זיהויים.

בול המג'נטה בערך 1 סנט
מגויאנה הבריטית

הבולים - בול בערך נקוב של 1 סנט בצבע מג'נטה ושני בולים בערך נקוב של 4 סנט, האחד בצבע מג'נטה והאחר בצבע כחול. כשהגיעו הבולים לבסוף למושבה, הורה מנהל שירות הדואר על איסוף בולי ההנפקה הזמנית אך הבול הזה הצליח לשרוד גם את צעד זה וככל הידוע נותר שריד אחרון להנפקה המקומית הזמנית מלפני יותר ממאה וחצי.

בבריטניה נרשמה התעניינות ציבורית ותקשורתית רבה במכירה הפומבית שכן בראייה מקומית, הבול הנדיר "חוזר הביתה", לבריטניה. שני עשורים לאחר איסוף הבולים מן ההנפקה הזמנית נתגלה הבול הזה באקראי על-ידי נער בריטי שחי בגויאנה ומכר את הבול לסוחר בולים בריטי מקומי. בשנת 1878 נמכר אוסף הבולים של הסוחר לסוחר בריטי אחר מליברפול והבול היה למשך זמן קצר בבריטניה, עד שנמכר בהמשך לאספן הצרפתי הדגול פיליפ פון פרארי והועבר לצרפת. מאז ועד היום נמכר הבול ונקנה מספר פעמים על-ידי אספנים שונים ברחבי העולם אך מעולם לא שב לבריטניה, וערכו האמיר ממכירה למכירה. בשנת 2014 נמכר הבול בפעם האחרונה לאספן והתעשיין היהודי האמריקאי סטיוארט וייצמן ששילם עליו מחיר שיא של כמעט 9.5 מיליון דולר. המכירה הנוכחית לבית המכירות של סטנלי גיבונס מחזירה לבריטניה את הבול, הנחשב לא רק לבול היקר בעולם אלא גם לחלק מן המורשת האימפריאלית הבריטית, אחרי למעלה ממאה שנים.

קשה ובמהלך שלוש השנים שקדמו להגעתו אל ד"ר איליזרוב, עבר למעלה מ-20 ניתוחים במטרה לאחות שבר בעצם אך בלא הצלחה. רק ד"ר איליזרוב הצליח לאחות את השבר ברגלו של ברומל ולהחזיר את הרגל לאורכה המקורי וזכה בעקבות כך להכרה לאומית בברית המועצות והדבר סייע לו בהמשך לזכות בפרסים רבים ובמעמד מקצועי רם.

בשנת 1980 ניתח ד"ר איליזרוב בהצלחה רבה את רגלו של עיתונאי איטלקי מפורסם בשם קרלו מורי. מורי פרסם את דבר הניתוח במאמר מיוחד ובכך יצא שמו של ד"ר איליזרוב גם מחוץ לגבולות ברית המועצות. ב-1981 הוזמן ד"ר איליזרוב לכנס באיטליה ובו הציג את טכניקת הניתוח ואת המתקן שפיתח, ובהמשך הוזמן למרכזים רפואיים ברחבי העולם להציג את הפיתוח. ב-1987 החלה הטמעה רשמית של שיטתו במערכת הבריאות בברית המועצות. שיטותיו של איליזרוב מיושמות כיום ברחבי העולם ונחשבות להליך רפואי סטנדרטי. פרופ' אלכסנדר לרנר, ראש החוג לאורתופדיה בפקולטה לרפואה של אוניברסיטת בראילין בגליל ומנהל המחלקה האורתופדית במרכז הרפואי "רבקה זיו" בצפת, למד את הטכניקה במרכז הרפואי בקורגן מפיו של ד"ר איליזרוב, ולאחר עלייתו לישראל בתחילת שנות התשעים היה מהראשונים ליישם את השיטה בארץ. ד"ר איליזרוב נפטר מהתקף לב בעיר קורגן ב-24 ביולי 1992. הבול והגיליון שיצאו בשנה האחרונה לכבוד מאה שנים להולדתו מצטרפים לשתי הנפקות קודמות של מעטפות זיכרון, בשנים 2011 ו-2016, מחווה לתרומתו הגדולה לרפואה האורתופדית. ■

מעטפה משנת 2011 המציגה את ד"ר איליזרוב עם המתקן להארכת עצמות שפיתח

מעטפה משנת 2016 המציגה את ד"ר איליזרוב עם המתקן להארכת עצמות שפיתח

עדכון קטלוג בולי ישראל

הנפקת יוני-אוגוסט 2021

הטבלאות המלוות את הסדרות מחולקות לשש עמודות על פי הסדר הבא מימין לשמאל: המספר הקטלוגי של הבול, הערך הנקוב של הבול, מחיר בול לא חתום עם שובל, מחיר בול לא חתום ללא שובל, מחיר בול חתום ללא שובל, מחיר בול חתום עם שובל.

1.50	6.00	6.00	6.00	ש"ח 3.00	2629
3.50	14.00	14.00	14.00	ש"ח 7.00	2630
5.00	20.00	20.00	20.00	ש"ח 10.00	סה"כ
		22.00			✉

29/6/2021

המשחקים האולימפיים – טוקיו 2021 THE OLYMPIC GAMES TOKYO 2021

המשחקים בטוקיו (ה־32 במניין) נפתחו ב־23 ביולי והסתיימו ב־8 באוגוסט 2021. זוהי הפעם השנייה שטוקיו מארחת את המשחקים האולימפיים, לאחר המשחקים האולימפיים הקודמים בעיר, בשנת 1964. משלחת ישראל למשחקים הייתה הגדולה ביותר בכל הזמנים עם כ־80 ספורטאים בענפים השונים. לראשונה זה 44 שנה, מאז המשחקים האולימפיים במונטריאול ב־1976 שבהם השתתפה נבחרת ישראל בכדורגל, הייתה למשלחת ישראל ייצוג במשחקי הכדור – נבחרת הבייסבול.

1.30	5.00	5.00	5.00	ש"ח 2.50	2626
2.00	8.00	8.00	8.00	ש"ח 4.00	2627
3.30	13.00	13.00	13.00	ש"ח 6.50	2628
6.60	26.00	26.00	26.00	ש"ח 13.00	סה"כ
		28.00			✉

100 שנה להתאחדות התעשיינים בישראל MANUFACTURERS' ASSOCIATION OF ISRAEL CENTENNIAL

ב־1921 הקימו תעשייני ארץ ישראל את "התאחדות בעלי התעשייה ונותני העבודה" במטרה לקדם הקמת חברות תעשייה עצמאיות בישראל. לימים השתנה השם ל"התאחדות התעשיינים בישראל". במאה השנים האחרונות פעל גוף זה להצמיח בישראל תעשייה דינמית ומצליחה למרות מגבלות גודלה, הקהל המצומצם הנמצא בה והיעדר המשאבים. תעשייה זו נחשבת היום למנוע הצמיחה העיקרי, המוביל את היצוא ואת ההכנסה ממשבר כלכלי חריף.

2.50	10.00	10.00	10.00	ש"ח 5.00	2631
		12.00			✉

ט"ו באב TU B'AV

בארץ ישראל הציונית של תחילת המאה ה־20, שבה נעשה ניסיון לחדש חגים היסטוריים כולל ט"ו באב, נקשרו ליום זה מוטיבים של חג חקלאי ושל חג אהבה. בישראל המודרנית הדגש העיקרי של ט"ו באב ניתן למוטיב של "חג האהבה", היום המקביל בלוח השנה היהודי ליום "וולנטיין" המקובל בלוח הכללי.

24/8/2021

מועדים התשפ"ב קהלת
FESTIVALS 2022 ECCLESIASTES

בחג הסוכות ברבות מקהילות ישראל נהוג לקרוא בבתי הכנסת את מגילת קהלת. על פי המסורת היהודית, המגילה, הפותחת במילים "דברי קהלת בן דוד, מלך בירושלם", נכתבה על ידי שלמה המלך, אשר כתב גם את מגילת שיר השירים ואת ספר משלי. שלושת הספרים האלו שונים מאוד זה מזה, והמסורת מסבירה כי כל אחד מהם נכתב על ידי שלמה המלך בתקופה שונה של חייו...

1.30	5.00	5.00	5.00	2.50 ₪	2634
3.70	14.80	14.80	14.80	7.40 ₪	2635
4.20	16.60	16.60	16.60	8.30 ₪	2636
9.20	36.40	36.40	36.40	18.20 ₪	סה"כ
		38.40			✉

תצפיות כוכבים בישראל
OBSERVATORIES IN ISRAEL

בישראל מספר מצפי כוכבים. מרביתם שייכים למוסדות מדעיים, אך יש גם כמה מצפי כוכבים פרטיים ומסחריים. בכל המצפים נמצאים לרוב גם טלסקופים קטנים יותר, שבאמצעותם ניתן לקיים תצפיות לציבור ותצפיות שמש. כמו כן יש במצפים ציוד נוסף להסברים והדגמות.

2.10	8.20	8.20	8.20	4.10 ₪	2637
2.10	8.20	8.20	8.20	4.10 ₪	2638
2.10	8.20	8.20	8.20	4.10 ₪	2639
6.30	24.60	24.60	24.60	12.30 ₪	סה"כ
		26.60			✉

100 שנה לתזמורת משטרת ישראל

ISRAEL POLICE ORCHESTRA CENTENNIAL

תזמורת המשטרה נוסדה בדצמבר 1921, חודשים ספורים לאחר הקמת משטרת המנדט. מפקד התזמורת והמנצח היה יהודי אנגלי בשם אוברי (צבי) סילבר. סילבר, מוזיקאי מחונן, הגיע לארץ ישראל בזמן מלחמת העולם הראשונה כחייל בגדודים העבריים ובחר להישאר בה עם שוך הקרבות. עם מינויו למפקד התזמורת החל סילבר לגייס נגנים, שהיו כמעט כולם יהודים.

5.90	23.40	23.40	23.40	11.70 ₪	2632
		25.40			✉

17/8/2021

ישראל-אוקראינה, 30 שנה ליחסים הדיפלומטיים
הנפקה משותפת - שמואל יוסף עגנון
JOINT ISSUE ISRAEL-UKRAINE 30 YEARS OF
DIPLOMATIC RELATIONS SHMUEL YOSEF AGNON

השנה מציינים 30 שנה ליחסים הדיפלומטיים בין ישראל ואוקראינה. זהו המשך של אלפיים שנות היסטוריה משותפת של העם היהודי והעם האוקראיני.

באוקראינה נוסדה תנועת החסידות, מאוקראינה יצאו החלוצים הראשונים ליישב את ארץ ישראל, באוקראינה התפתחה האידיאולוגיה הציונית, ומאוקראינה יצאו מקימי ומקימות מדינת ישראל - נשיאים, ראשי ממשלה, שרים, ראשי ערים, וכן עיתונאים, משוררים וסופרים שיצרו את התרבות הישראלית החדשה.

3.30	13.00	13.00	13.00	6.50 ₪	2633
		15.00			✉

24/8/2021

תווית דוארמט – פיקוד העורף – חטיבת החילוץ
ATM POSTAGE LABEL – IDF HOME FRONT COMMAND –
SEARCH & RESCUE BRIGADE

תב8.00	2.50ש	138
--------	-------	-----

תווית דוארמט – משטרת ישראל –
יחידות החילוץ ההתנדבותיות
ATM POSTAGE LABEL – ISRAEL POLICE VOLUNTEER
RESCUE TEAM

תב8.00	2.50ש	139
--------	-------	-----

הרב יצחק ניסים

RABBI YITZHAK NISSIM

הרב יצחק ניסים זצ"ל היה מנהיג רוחני בעל שיעור קומה עשוי לבלי חת הנושא את דברו ברמה. הוא היה פוסק מעמיק שמשנתו קב ונקי ובעל כושר התמצאות ופיקחות מעשית. הוא ידע להקשיב ולקרר, ואישיותו הייתה קורנת ומשפיעה.

5.90	23.40	23.40	23.40	11.70ש	2640
		25.40			✉

תוויות ביול

29/6/2021

תווית דוארמט – משטרת ישראל – חילוץ ימי
- ATM POSTAGE LABEL – ISRAEL POLICE
MARINE RESCUE

תב8.00	2.50ש	136
--------	-------	-----

תווית דוארמט – משטרת ישראל – חבלן
ATM POSTAGE LABEL – ISRAEL POLICE DISPOSAL
BOMB EXPERT

תב8.00	2.50ש	137
--------	-------	-----

מכתבים למערכת

לרשימתו המעניינת של אליהו ובר אודות מעבר ההתאחדות לכתובת חדשה (אבן גבירול 39 בתל אביב) אבקש לציין את הדברים הבאים: "קפיצת המדרגה" של ההתאחדות למשכן ברחוב פינסקר בתל אביב באה ביוזמתו הבלעדית של ינון ביילין, מנהל השירות הבולאי אז. בית השירות הבולאי עבר בשעתו מפינסקר לבניין המנדטורי המקסים בשדרות ירושלים ביפו, ומר ביילין החליט להעמיד את המשרדים ברחוב פינסקר לרשות ההתאחדות. הוא קיבל לשם כך את הסכמת מנכ"ל רשות הדואר דאז, יצחק קאול, ושל כל הגורמים הרלוונטיים. רשות הדואר נטלה על עצמה לשלם את מיסי העירייה עד ליום האחרון של ההתאחדות בפינסקר 2. יוזמתו של ביילין התקבלה כמובן בהערכה ובתודה על-ידי התאחדות בולאי ישראל.

אריה אולבסקי, עיתונאי
הרצליה

חותמות דואר ישראל

29/06/2021
חותמת יום ההופעה
100 שנה להתאחדות
התעשייתנים בישראל

29/06/2021
חותמת יום ההופעה
טוקיו 2020

15/06/2021
חותמת אירוע
תערוכת בולים וירטואלית
AAPE 2021

16/05/2021
חותמת אירוע
60 שנה לצוות
Tzevet

12/04/2021
חותמת אירוע
60 שנה לטיסה המאוויש
הראשונה

17/08/2021
חותמת אירוע
ישראל-אוקראינה

29/06/2021
חותמת יום ההופעה
משטרת ישראל -
חבלן משטרי

29/06/2021
חותמת יום ההופעה
משטרת ישראל -
השיטור הימי

29/06/2021
חותמת יום ההופעה
100 שנה לתזמורת
משטרת ישראל

29/06/2021
חותמת יום ההופעה
ס"ו באב

24/08/2021
חותמת יום ההופעה
משטרת ישראל -
יחידות החילוץ ההתנדבותיות

24/08/2021
חותמת יום ההופעה
פיקוד העורף -
חטיבת החילוץ

24/08/2021
חותמת יום ההופעה
הרב יצחק ניסים

24/08/2021
חותמת יום ההופעה
תצפיות כוכבים בישראל

24/08/2021
חותמת יום ההופעה
מועדים התשפ"ב

הספרייה הבולאית של התאחדות בולאי ישראל

פתוחה בימי חמישי בין השעות 09:00-16:00.
לחברי ההתאחדות – השאלת ספרים, קטלוגים, מגזינים וצילומי תצוגות.
לקהל הרחב – עיון במקום.

רח' אבן גבירול 39, תל אביב, קומה א', טל': 03-6295547

בולי כחול לבן

Blue White Stamps

קונה, מוכר, מחליף, מכירה פומבית, אביזרים, בולים, מטבעות ושטרות.

רח' המלך ג'ורג' 6 (ירידה מאלנבי), ת.ד. 23257 תל-אביב 61231
טל': 03-5281023, 03-5015496, פקס: 03-6521145, נייד: 050-7858613
Email: sherman77@013.net.il

Yariv Haft יריב האפט

נייד: 050-9899098

קונה ומוכר בולי ישראל
Buying & Selling Israel Stamps

ת.ד. 33320 חיפה 33213 P.O.Box 33320 Haifa
e-mail: lotsofstamps1@yahoo.com דוא"ל

בולי גלעדי

בולי ישראל, חו"ל, נושאים ויודאיקה,
בולי הרשות הפלסטינית

מבצע אלבום 30 דף שורות שקופות רקע שחור
LEUCHTTURM תוצרת גרמניה

יבואן פסי HAWID

רח' אלנבי 76 ת"א קומה ב' טל': 03-5163871, ת.ד. 3059 תל אביב 6103001
טלפון סלולארי: 054-5390225; אימייל: giladistamps@gmail.com

מרכז הבולים

מתמחים במוקדמים, מנדט, מנהלת העם
ובולי ישראל, טעויות, תוויות מכל הסוגים,
זרחנים בולי חו"ל לפי חלוקה למדינות ונושאים
נציג בלעדי של DAVO-MICHEL

אלנבי 94 תל-אביב (במרתף)
טל': 03-5605755, פקס: 03-5605430, נייד: 050-6555370
email: stamps.center@gmail.com

ולדי פיש – קונגרס הבולאים

הערכת שווי אוספי בולים, שטרות ומטבעות קנייה ומכירה
הערכת שווי ללא עלות בבית הלקוח

טלפון: 054-6511897
רחוב החלוצים 18 תל-אביב
Email: fishstamps1988@gmail.com

אליק רינק

בולים ומטבעות
קונה ומוכר

רח' הס 4 פינת אלנבי 35, ת"א ת.ד. 3554,
טל': 03-6297192, פקס: 03-5255131,
מען: 052-2502963, נייד: 03-5227922
דוא"ל: rinekstamps@gmail.com

Alexander Kvetney

Collector
Stamps, Postcards, Covers,
Documents, Judaica, Coins. Etc.
Free appraisal

Tel: 054-7224409
Email: tasp_2006@hotmail.com

מוטי ברש בולי דיזינגוף

בולים – ישראל וחו"ל – מכירה, קניה, הערכה
מטבעות ושטרות אלבומים ואביזרים
המבחר הגדול בארץ!!

דיזינגוף סנטר ת"א חנות 224,
טל' /פקס: 03-5251552, נייד: 052-8310228
דוא"ל: motib51@smile.net.il

יום הבולאות ה-34

יום הבולאות השנתי יערך בתאריך

30 בנובמבר 2021

הפרטים המלאים והמיקום
יועברו בשבועות הקרובים.

רשאו כיומניכם!

